

Priorita

číslo 3
březen 2025
zdarma

Informační zpravodaj Státního fondu životního prostředí ČR | www.sfzp.cz

▶ V KRASOVÝCH OBLASTECH BUDE VODA ČISTŠÍ str. 5

▶ **NOVÁ ZELENÁ ÚSPORÁM JE ZPĚT** str. 2

▶ **HRDINOVÉ MODERNÍ ENERGETIKY: PŘIHLASTE SVŮJ PROJEKT** str. 11

▶ **POŽÁRY V LOS ANGELES** COBY DŮSLEDEK KLIMATICKÉ ZMĚNY str. 30

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

zimní mrazy máme za sebou, teď už to bude jenom lepší. Blíží se jaro a s ním star-tují stavební práce.

Pokud chystáte rekonstrukci rodinného domu, potěší vás, že v Nové zelené úsporám odstartovalo další kolo příjmu žádostí. Takže neváhejte a řekněte si o peníze, které vám zlepšší bydlení.

Díky energetickým úsporám také ušetříte v měsíčních výdajích a vedle nového zdroje vás může hřát i myšlenka, že jste přispěli k čistšímu životnímu prostředí.

Nová dotační výzva se věnuje čištění odpadních vod v krásných oblastech. Pokud jste někdy v jeskyních byli či jste se plavili po ponorné řece, víte, že je to krásné, ale citlivé prostředí. Peníze tady mají pomoci v tom, aby se pod zem dostala co nejméně znečištěná voda. K tomu jedna etymologická vložka. Věděli jste, že slovo kras se používá podle Krasu, horské vápencové oblasti ve Slovinsku? Jméno této krajiny dali nejspíš Illyrové. Já to nevěděl a vždycky jsem si myslel, že to má něco společného s krásou. Jistě má, ale nikoliv původem slova.

Jako vždy představujeme úspěšné projekty. Kromě galerie, kde najdete příklady zastoupené napříč programy a fondy, se o dvou projektech rozepisujeme podrobněji. Zpustlý brownfield u Vltavy se proměnil v pěkný park, v Chomutově pak před vstupem na Kamencové jezero zaparkujete na parkovišti, které zasakuje vodu.

Přinášíme také ukázky, jak uplatnit podnikatelské vouchery. Ty mohou využít podnikatelé v regionech, které nejvýrazněji procházejí transformací z uhelných regionů. Příkladem úspěšného využití dotací najdete napříč celým časopisem.

Příjemné čtení přeje

JAN RÖDLING
šéfredaktor

Nová zelená úsporám je zpět

Ve čtvrtek 20. února 2025 se opět otevřel příjem žádostí o dotace v programu Nová zelená úsporám pro majitele rodinných domů. **Program přináší dvě hlavní změny: finance budou všem žadatelům poskytnuty předem a zároveň je na všechny projekty se zateplením možné získat výhodný úvěr.**

Foto: archiv SFŽP ČR

Program se rozděluje pouze na dva podprogramy: Oprav dům po babičce, který se zaměřuje na komplexní renovace rodinných domů s důrazem na zateplení, a Novou zelenou úsporám Light, kde lze žádat o dotaci na všechny dílčí renovace. Pravidla jsou pro všechny žadatele totožná s tím, že v NZÚ Light zůstává zvýhodněná dotace na zateplení a výměnu starých kotlů na tuhá paliva pro seniory a nízkopříjmové domácnosti. Změny se týkají pouze žádostí na renovace rodinných domů, program pro bytové domy zůstává beze změny.

Zateplení RD

Nová etapa oblíbeného programu přináší hned několik novinek, z nichž domácnostmi nejméně vítaná je výplata dotace předem. Při realizaci zateplení, a to nejen toho komplex-

ního, jak tomu bylo dosud, mohou navíc příjemci dotace požádat o zvýhodněný úvěr za mimořádné vstřícných podmínek. Získat mohou poloviční úrok s dlouhodobou splatností a výší úvěru, která může dosáhnout až dvojnásobku poskytnuté dotace, a to vše bez nutnosti zastavit nemovitost.

„Na dosavadní úspěšnou renovační vlnu navazujeme vylepšenými podmínkami programu Nová zelená úsporám. Hlavní změnou je, že renovace rodinných domů budou nyní dostupné i pro domácnosti, které renovace odkládaly kvůli nedostatku finančních prostředků na vstupní investici. Nově totiž všichni žadatelé dostanou výplatu zálohu předem. Zároveň na všechny renovace spojené se zateplením v jakémkoliv rozsahu mohou získat výhodný úvěr s polovičním úrokem. Jedná se tak o jedinečný finanční nástroj, který vznikl poprvé ve spolupráci státu a bankovního sektoru. Program cílíme především na komplexní re-

Zájemcům o dotaci doporučujeme pečlivou přípravu projektů nejen z hlediska formální správnosti, ale především s ohledem na rozsah renovace. Vyplatí se zvážit dům jako celek a přistoupit ke komplexním opatřením, jako je celkové zateplení budovy, které přináší největší úspory energií i provozních nákladů.

novace rodinných domů, protože jen tak může být dům dlouhodobě energeticky úsporný. Při správném zateplení a dalších opatřeních šetří dům výrazné množství energie, a tedy i finance jejich majitelům,“ uvedl ministr životního prostředí Petr Hladík.

Popularitu programu dokazují čísla. „Za patnáct let trvání programu Nová zelená úsporám jsme podpořili již více než 600 tisíc domácností. Z toho 70 % dotací bylo poskytnuto za této vlády, což dokazuje významnou akceleraci programu. Zároveň jsme se jako vláda v programovém prohlášení zavázali k instalaci 100 tisíc fotovoltaických panelů na střeších rodinných domů, což jsme splnili již na 200 %, jelikož jsme podpořili již více než 200 tisíc fotovoltaik,“ připomíná ministr Hladík.

Zjednodušení programu, jeho větší zaměření na komplexní renovace a možnost zvýhodněného úvěru vítá i aliance Šance pro budovy. „Nová podoba programu NZÚ je nastavena tak, aby bylo získání státní finanční podpory pro vlastníky nemovitostí rychlé a co nejjednodušší. To vnímáme jako velmi důležité. Obava z přílišné administrativy totiž může být napříč širokou veřejností zbytečnou bariérou, kterou je potřeba rozptýlit,“ říká Marta Gellová, ředitelka aliance Šance pro budovy. „Kromě celkového zjednodušení programu pozitivně hodnotíme i spoustu dílčích úprav, jako je například větší důraz a bonifikace komplexních renovací či možnost získání dalších finančních prostředků v podobě zvýhodněného financování stavebními společenstvími,“ dodává Marta Gellová s tím, že redesign NZÚ je jedním z kroků k tolik potřebnému zvýšení tempa renovací v Česku.

Nové podmínky programu NZÚ podpořila také Solární asociace. „Finální podoba podpory pro domácí solární elektrárny zajistí, že instalace fotovoltaických elektráren na rodinných domech bude i nadále finančně zajímavá. Podmínky kromě toho motivují zájemce k výběru kvalitní realizační firmy tím, že odměňují chytrá řešení, která jsou zapojena do systému flexibility či sdílení. Podmínky jsou rozumným kompromisem a za sektor oceňujeme možnost s ministerstvem a Státním fondem životního prostředí ČR opakovaně vyjednávat. Solární elektrárny jsou z hlediska dosažení klimatických cílů v oblasti elektroenergetiky naprosto klíčové a sektor potřebuje dlouhodobě finanční stabilitu,“ dodává Ondřej Pícha, člen představenstva Solární asociace.

Nové budou domácnosti žádat pouze ve dvou programech podle rozsahu plánované renovace. Podprogram Oprav dům po babičce se zaměřuje na komplexní renovace zahrnující důkladné zateplení a pokračuje na podobném půdorysu jako v minulosti. Žadatelé mohou získat až 1 milion korun na optimální zateplení a další statisíce korun na instalaci obnovitelných zdrojů energie, výměnu nevyhovujícího zdroje tepla, chytré větrání a další opatření, která přinesou značné úspory za bydlení. I v nové etapě zůstává zachováno zvýhodnění rodin s nezaopatřenými dětmi, naopak nově již není nutné dokládat ekonomickou aktivitu žadatele.

Směrování programu především ke komplexním renovacím včetně zateplení domů uvítala i Asociace výrobců minerální izolace. „Komplexní zateplení, které může uspořit až 70 % nákladů na vytápění, stále chybí zhruba třem čtvrtinám rodinných domů v Česku. Vytopit tyto domy

bude čím dál dražší a bydlení v nich nekomfortní. Rozumná míra dotace v kombinaci se zvýhodněným úvěrem nabízí majitelům těchto nemovitostí pomoc,“ říká Marcela Kubová, výkonná ředitelka Asociace výrobců minerální izolace.

V programu Nová zelená úsporám Light na dílčí renovace mohou domácnosti žádat na realizaci jednotlivých opatření samostatně nebo v kombinaci. Může jít o částečné zateplení domu či jen výměnu oken a dveří s maximální výší podpory 500 tisíc korun nebo o instalaci domácích fotovoltaik, výměny neekologických zdrojů tepla, využití dešťové vody, solární ohřev vody, řízené větrání s rekuperací, zelené střechy apod. Senioři a nízkopříjmové domácnosti, tedy rodiny pobírající příspěvek na bydlení či přidavek na dítě, budou moci stále čerpat zvýhodněnou podporu na zateplení a výměnu starých kotlů. Zároveň budou mít i nadále k dispozici zdarma asistenci vyškolených poradců MAS a EKIS, kteří s nimi celou žádost o příspěvek projdou.

V obou podprogramech může být dotační částka navýšena o finanční bonusy za komplexnější projekty zahrnující zateplení a instalaci obnovitelných zdrojů energie, za environmentálně šetrné řešení projektu a o bonus pro žadatele ze znevýhodněných regionů. V podprogramu Oprav dům po babičce navíc mohou žadatelé získat 50 tisíc korun na každé nezaopatřené dítě.

„Zájemcům o dotaci doporučujeme pečlivou přípravu projektů nejen z hlediska formální správnosti, ale především s ohledem na rozsah renovace. Vyplatí se zvážit dům jako celek a přistoupit ke komplexním opatřením, jako je celkové zateplení budovy, které přináší největší úspory energií i provozních nákladů,“ doporučuje ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Program taková řešení aktivně podporuje, a to nejen formou zálohové dotace, ale i zvýhodněným úvěrem, který domácnostem výrazně usnadňuje cestu k efektivním a dlouhodobým úsporám. „Navíc je pro domácnosti komfortnější provést všechny úpravy v rámci jednoho časového úseku než je realizovat postupně, kdy mohou být náklady i organizační náročnost vyšší,“ vysvětluje ředitel Petr Valdman.

Celý proces podání žádosti je plně digitální. Žádosti mohou zájemci podávat online z pohodlí domova na portálu zadosti.sfzp.cz. Podrobné podmínky obou dotačních podprogramů najdou zájemci na webu programu Nová zelená úsporám. O radu se mohou domácnosti obracet v úředních hodinách na krajská pracoviště Státního fondu životního prostředí ČR nebo na pobočky bank a spořitelny zapojených do spolupráce s ministerstvem a SFŽP ČR.

Vedle rodinných domů podporuje program Nová zelená úsporám renovace bytových domů. Majitelé domů se mohou o příspěvky ucházet ve třech podprogramech podle typu vlastnictví. Příjem žádostí v programech pro bytové domy probíhá bez přerušení a beze změn, stejně jako v případě výměn zdrojů vytápění u seniorů a nízkopříjmových domácností. ●

ECHO

Přihlašování filmů na 51. ročník Ekofilmu zahájeno

Mezinárodní filmový festival Ekofilm otevírá přihlášky do svého programu. Tvůrci mohou své filmy s environmentální tematikou registrovat přes platformu Film-Freeway. Přihlašování potrvá do konce května 2025. Soutěžní sekce festivalu nabídne prostor pro dvacet čtyři vybraných filmů, které budou rozděleny do tří kategorií podle délky: krátkometrážní, středometrážní a dlouhometrážní. O ocenění budou soutěžit jak dokumentární, tak hrané snímky reflektující environmentální témata. Vítězní filmy ocení nejen odborná porota, ale také prezident festivalu a ministr životního prostředí, kteří udělí své speciální ceny. Festival Ekofilm 2025 se uskuteční v říjnu v Brně, přičemž přesné datum bude oznámeno v následujících týdnech.

Dobříš instaluje FVE na budovy

V Dobříši budou využívat energii ze slunce. Mají připraven projekt, který řeší instalaci pozemní a střešní FVE v areálu čistírny odpadních vod a FVE na střeše sportovní haly, a to o celkovém výkonu 435,14 kW. Využitelná akumulace bude o kapacitě 323,4 kWh. Budou sníženy emise skleníkových plynů a zvýší se podíl obnovitelných zdrojů energie v konečné spotřebě energie. Mimo to dojde k úsporám v oblasti hospodaření s energiemi a snížení nákladů obce za energie. Projekt je spolufinancován prostřednictvím Modernizačního fondu. Město už dříve umístilo fotovoltaiku na střechu sportovní haly.

Prostějov zadržuje vodu na sídlišti

Prostějov získal dotaci na regeneraci Sídliště Svornosti ve Vrahovicích. Jedno z největších sídlišť v okrajových částech Prostějova prošlo rozsáhlou regenerací před třemi lety. Více než tři miliony korun získalo město z Národního plánu obnovy. Rekonstrukce sídliště už je stavebně dokončena. Smyslem bylo zajištění efektivního nakládání se srážkovými vodami v lokalitě Sídliště Svornosti. Během regenerace sídliště došlo ke změně ploch na zpevněné plochy, které jsou propustné a umožňují přímé zasa-kování srážkových vod. Z ostatních nepropustných zpevněných ploch je nově dešťová voda zachytávána a sváděna do vsakovacích nádrží.

► Změny v Nové zelené úsporám i výhody sdílení energií představil ministr Hladík a hosté na debatě plné energie v Boskovicích

Foto: Svaz moderní energetiky

Komunitní energetika či energetické renovace domů přináší domácnostem i obcím výhody spojené s alespoň částečnou energetickou nezávislostí a ochranou před vysokými výdaji za energie.

Klíčovým faktorem pro správné rozhodnutí jsou objektivní informace o přínosech a možnostech jednotlivých řešení. Právě to přináší obyvatelům a vedení obcí z Jihomoravského kraje regionální série akcí Pro moderní Česko. První z nich proběhla za účasti ministra životního prostředí Petra Hladíka, senátorky Jaromíry Vítkové, ředitele Státního fondu životního prostředí ČR Petra Valdmana či experta na sdílení energie ze Svazu moderní energetiky Martina Andera 17. února 2025 v Boskovicích. A co na místě zaznělo?

Na sedm desítek účastníků mohlo debatovat o výhodách tepelných čerpadel, správně zvolené tloušťce tepelné izolace domů či výhodách energetických společenství. Pestrá směsice návštěvníků z řad veřejnosti, zastupitelů obcí a firem získala možnost seznámit se s aktualizovanými podmínkami úspěšného programu Nová zelená úsporám. Ten podporuje energetické renovace rodinných i bytových domů. Novinkou letošního roku je možnost získat finanční podporu pro realizaci projektu předem.

„Za patnáct let trvání programu Nová zelená úsporám jsme podpořili již více než 600 tisíc domácností, z toho 70 % dotací bylo poskytnuto za této vlády. Na realizovaných projektech vidíme obrovský nárůst zájmu o domácí solární elektrárny, tepelná čerpadla a těší nás také rostoucí zájem o komplexní energetické renovace domů v rámci podprogramu Oprav dům po babičce,“ uvedl během úvodní diskuze ministr životního prostředí Petr Hladík.

„Nová zelená úsporám je historicky nejúspěšnější program veřejné podpory pro opravu budov k bydlení.

Investované prostředky řeší dva problémy současně: Ochrání domácnosti před růstem cen energií, protože nejlevnější je ta, kterou vůbec nemusíme díky kvalitnímu zateplení spotřebovat. Program současně zlepšuje ovzduší ve městech a obcích – instalace malých obnovitelných zdrojů energie vyrobí teplo či elektřinu levně a šetrně k přírodě,“ dodává Hladík.

Na úvodní diskusi s ministrem životního prostředí navázal blok odborných příspěvků o novinkách v Nové zelené úsporám. Odborníci předávali cenné rady, jaká forma komunitní energetiky bude pro začátek užitelsky nejprístupnější. Nechyběly příklady dobré praxe, které zájemce nasměrovaly, jak postupovat při promyšlené renovaci a zavádění energetických úspor nebo kdy se vyplatí pořídit tepelné čerpadlo.

Praktické informace o možnostech podpory energetické renovace bydlení přinesl Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR. Představil možnosti podpory pro pořízení domácí fotovoltaiky, tepelného čerpadla či zateplení domu. Nechyběly ani informace o výhodných bonusech, pokud se domácnost rozhodne pro vhodnou kombinaci těchto řešení:

„Program Oprav dům po babičce funguje necelý rok a půl. Za tuto dobu jej využilo na 10 tisíc domácností, které si díky němu zlepšily komfort bydlení a současně ušetrily za energie díky kvalitnímu zateplení doplněným o solární energii či tepelné čerpadlo. Na komplexní zateplení je možné čerpat podporu až milion korun, k tomu statisíce korun na další energeticky úsporná opatření a navíc lze dotaci kombinovat s výhodnou půjčkou od stavebních spořitelců,“ uvedl Petr Valdman.

Chybět na semináři nemohly ani praktické příklady zajímavých energetických společenství, která mohou v Česku vznikat díky loňské novele energetického zákona.

„Pro začátek je určitě dobré začít v malém a vyzkoušet si model aktivního zákazníka. Přebytečnou elektřinu ze své solární elektrárny můžete zkusit sdílet svým kamarádům nebo příbuzným. Nebo do jiné vlastní nemovitosti. Stejnou možnost mají i obce. Vyzkoušíte si tak, co sdílení umožňuje a co od něj čekat, abyste se časem mohli bez obav přidat k velkým skupinám, které budou odebírat levnou elektřinu přímo z větrníků,“ poradil Martin Ander, expert na komunitní energetiku ze Svazu moderní energetiky.

Podrobněji pak téma energetických úspor vysvětlil Radek Prokop, technický manažer Asociace výrobců minerální izolace, opět na praktických příkladech. Objasnil například, jakou tloušťku izolace se vyplatí zvolit, jaké zateplovací systémy se dnes používají nebo kolik nákladů za energie lze promyšlenou renovací ušetřit.

Dále Erik Bóna ze vzdělávací sekce Asociace pro využití tepelných čerpadel vedle představení jednotlivých typů tepelných čerpadel a jejich výhod objasnil, v jakých případech se tepelné čerpadlo vyplatí a kdy raději zvolit jiný způsob vytápění. Radka Bezděková, vedoucí kanceláře MAS Boskovicko PLUS představila aktuální projekty Místní akční skupiny.

Na praktický seminář v Boskovicích navázou další setkání série Pro moderní Česko v Jihomoravském kraji, například konference zaměřená na naplňování krajské klimatické strategie spojená s talkshow o výzvách spojených se změnou klimatu, která se uskuteční během května a června v Brně.

Další praktický seminář pak proběhne na jaře na Znojensku. Součástí budou také debaty se studenty o aktuální podobě ochrany životního prostředí. ●

► Obce v krasových oblastech mohou chystat projekty na čištění odpadních vod

Jsou krásné, ale také velmi citlivé. Ekosystémy v krasových oblastech pomůže ochránit nová dotační výzva zaměřená na lepší nakládání s odpadními vodami.

Obce v katastrech CHKO Český kras a Moravský kras se tak mohou pustit do přípravy svých projektů. Ze zdrojů Státního fondu životního prostředí ČR je ve výzvě nachystáno celkem 200 milionů korun. Příjem žádostí se otevře 5. března 2025.

Finance jsou určeny pro obce, které leží uvnitř či v blízkosti CHKO Moravský kras a CHKO Český kras. Obce mohou prostředky využít na projektovou přípravu kanalizace a modernizace či vybudování čistírny odpadních vod. Z výzvy je možné spolufinancovat i samotnou intenzifikaci čistíren odpadních vod, čímž se zajistí účinnější ochrana těchto unikátních území.

„Znečištění se nevyhýbá ani našim krasovým oblastem, kde jsou nejen jedinečné jeskyně, ale i podzemní mokřady. Čistota vody je pro tyto ekosystémy zásadní. Proto jsme pro obce a další vlastníky čistíren a kanalizací vyhradili 200 milionů korun, díky nimž mohou investovat do moderních řešení splaškových vod,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík. „Na zpracování projektové dokumentace budou moci získat až 90 % způsobilých výdajů. Samotná modernizace a intenzifikace čistíren pak může být podpořena až do výše 60 %, což je zásadní pomoc pro obce s omezenými finančními možnostmi,“ upřesňuje ministr.

Celkově se problematika čištění odpadních vod řešená touto výzvou týká 71 katastrálních území, která spadají pod 61 obcí. Z nich polovina již má čištění odpadních vod dostatečně vyřešeno a ve 20 obcích existuje částečné řešení, které je třeba doplnit. Řada obcí má například v současné

době vybudován kanalizační systém zakončený čistírnou, avšak toto řešení není vždy zcela vyhovující a dostatečně efektivní. V některých případech se jedná o jednotnou kanalizaci, která je pro krasové oblasti nevhodná a představuje významnou zátěž pro místní vodní ekosystémy. Jinde sice existují funkční čistírny odpadních vod, ale s ohledem na růst obyvatelstva je nutné řešit jejich zkapacitnění i zlepšení účinnosti čištění. U třinácti obcí chybí systém čištění odpadních vod zcela.

„Je více než nutné řešit čistotu vod, které chráněnými krasovými územími protékají a ovlivňují systém jeskyní. O čistší odpadní vody v CHKO Moravský kras a pomoc obcím s výstavbou a intenzifikací čistíren odpadních vod se snažím dlouhodobě, proto jsem ráda, že se podařilo získat tuto podporu u Ministerstva životního prostředí,“ řekla senátorka Jaromíra Vítková.

Ministerstvo životního prostředí dopusad na zlepšení kvality čištění odpadních vod v těchto citlivých územích vynaložilo již téměř 1,6 miliardy korun. Přesto je na mnoha místech kvalita čištění stále nedostatečná a na řadě míst není řešena vůbec. Proto je nutné v investicích do čištění i kanalizačních systémů pokračovat.

Vodní ekosystémy čelí znečištění především dusíkatými a fosforečnými látkami, které ohrožují kvalitu povrchových i podzemních vod. Krasové oblasti jsou specifické svou vysokou propustností a složitou hydrogeologií, což znamená, že znečišťující látky se mohou velmi rychle dostat do

podzemních vod, kde jsou procesy samočištění omezené. Znečištěné odpadní vody navíc často přitékají do zranitelných krasových oblastí i z obcí mimo chráněná krajinná území.

Podmínkou pro získání dotace je proto dosažení vyšší účinnosti čištění s požadavkem na odstranění fosforu a dusíku. „Efektivní snižování obsahu fosforu a dusíku ve vodě je zásadní pro ochranu křehkého ekosystému krasových oblastí, umožní totiž předcházet eutrofizaci vod s řadou negativních důsledků na ekosystémy,“ zdůrazňuje ministr Hladík.

„Důležitou součástí podpory je i kontinuální monitoring kvality čištění: všechny podpořené čistírny mají po dobu deseti let od spuštění projektu provádět kontrolu odtoku pomocí 24hodinových vzorků čtyřikrát ročně a odesílat je na Fond jednou ročně. Důsledné sledování kvality odtoku zajistí, že investice do modernizace čištění přinesou očekávaný efekt a zamezí dalšímu znečištění,“ doplňuje ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Investice na své projekty z čerstvě vyhlášené výzvy mohou získat obce, dobrovolné svazky obcí či společenství obcí, ale i obchodní společnosti a zájmová sdružení vlastněná z více než poloviny obcemi, městy nebo jinými veřejnoprávními subjekty. Projekty je možné realizovat v katastrálních územích s přímým vlivem na vodní útvary v CHKO Český kras nebo CHKO Moravský kras. Přehled katastrálních území, na nichž budou podporované aktivity přijatelné, je zveřejněn v příloze výzvy.

Výzva č. 3/2025 z Národního programu Životní prostředí je koncipována jako jednokolová nesoutěžní. Žádosti je možné podávat do 31. prosince 2026, projekty musí být realizovány do konce roku 2029. ●

► Studenti přenesou migrující žáby do bezpečí

Ze svého přerovského zimoviště se žáby brzy vydají na místo jejich rozmnožování. Cestu vedoucí z oranice u lužního lesa Žebračka směrem k malé Laguně budou monitorovat studenti, kteří se postarají o to, aby žáby při přesunu přes silnici neskončily pod koly aut. Pomocí by mohli stovkám až tisícům zvláště chráněných druhů živočichů, pro které vytvoří bezpečný koridor. V nádobách budou přenášet z jedné strany na druhou ropuchu zelenou, rosničku zelenou, skokana štíhlého, zeleného i skřehotavého či kuňku obecnou.

„V místě jejich migrace budeme instalovat mobilní zábrany, které těmto živočichům zabrání opustit pole. Jejich sběr bude zajištěn proškolenými studenty Střední zemědělské školy, kteří je pak přenesou přes cestu. Transfer žab bude probíhat s ohledem na jejich migraci, která

je ovlivněna klimatickými podmínkami, zhruba od poloviny února do konce května,“ uvedl Petr Školoud z odboru majetku přerovského magistrátu.

K tomu, aby byl přenos obojživelníků přes silnici v Bezručově ulici možný, museli přerovští úředníci získat od Olomouckého kraje povolení. A to úřad dostal letos v lednu. „Transfer umožňuje výjimka o nakládání se zvláště chráněnými druhy živočichů, která je v platnosti až do roku 2030. Do té doby budeme dělat všechno pro to, aby žabí námluvy nebyly ohroženy a mohlo dojít k jejich páření. Samci, kteří se vydávají na pouť za svými samicemi, budou díky naší iniciativě ve větším bezpečí, i když nulovou úmrtnost samozřejmě garantovat nemůžeme,“ konstatoval náměstek primátora Miloslav Dohnal.

Poté, co se žáby dostanou do bezpečí a nebude se už očekávat jejich přechod

komunikace, proběhne demontáž a uložení mobilních zábran pro použití v dalších letech. „Na místě bude zajištěn i odborný biologický dozor osobou s odpovídající kvalifikací,“ řekl vedoucí odboru majetku města Alexandr Salaba. Podle předběžných průzkumů bude záchranou dotčeno každoročně asi sto až čtyři tisíce jedinců.

Už dříve se uvažovalo, že se pro bezpečnou migraci žab vytvoří podchod, ale jeho stavba se všemi nutnými náležitostmi by byla finančně náročná. „Mobilní hrazení v kombinaci s pomocí studentů je dostačující. Předpokládané náklady na tuto akci činí asi 150 tisíc korun, hodláme využít možnost získání dotace z Národního plánu obnovy – Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny,“ sdělil na závěr Alexandr Salaba. ●

▶ Startuje třetí ročník soutěže **Zelená obec roku**

Začíná třetí ročník soutěže Zelená obec roku, která oceňuje města a obce za inovativní přístup k udržitelnému rozvoji a motivuje k dlouhodobým řešením v oblasti udržitelnosti, ochrany životního prostředí a zapojení občanů.

Vítězné obce a města si rozdělí finanční odměnu v celkové výši 1,3 milionu korun a získají odborné poradenství od expertů ze společnosti ČSOB Advisory / EU Centra a platformy Greenometer. Přihlášky jsou otevřeny do 23. března 2025.

„Municipality hrají klíčovou roli v transformaci naší společnosti a zvyšování kvality života. Jejich úsilí o ochranu životního prostředí a udržitelný rozvoj zásadně ovlivňuje naši společnou budoucnost. V uplynulých ročnících soutěže obce prokázaly, že jsou skutečnými hybateli pozitivních změn schopnými přímo ovlivnit život svých obyvatel a zároveň respektovat přírodu. Věřím, že další ročník soutěže přinese ještě více inspirativních projektů a příkladů, které povzbudí další obce k realizaci vlastních udržitelných řešení,“ říká Ján Lučan, člen představenstva ČSOB zodpovědný za vztahové bankovnictví.

Projekt Zelená obec roku odráží aktuální potřeby obcí: od podpory fotovoltaiky na úřadech, sdílení energií, ekologického třídění odpadu až po řešení dostupného bydlení

či elektrifikaci městské hromadné dopravy. Reflektuje i sociální témata, jako je nedostatek domovů pro seniory, nájemního bydlení nebo kapacita mateřských a základních škol.

Soutěž se koná pod záštitou ministra životního prostředí Petra Hladíka a organizuje ji ČSOB ve spolupráci s Hospodářskými novinami a dalšími partnery.

„Podporuji všechny starostky a starosty, kteří každý den pracují na zlepšování života ve svých obcích, využívají obnovitelné zdroje, šetří energií, zavádějí nízkou emisní dopravu, efektivně recyklují odpad anebo šetrně hospodaří s vodou. Ministerstvo životního prostředí je spolehlivým partnerem všech měst a obcí usilujících o udržitelnou modernizaci a poskytuje jim finanční i poradenskou podporu. Velmi důležité je také sdílení pozitivních příkladů a vzájemná inspirace. Právě tam leží přidaná hodnota soutěže Zelená obec roku. Ocenění starostové z minulého ročníku to sami dokazují. Vytvářejí inovace a ukazují, že když se chce, tak to jde,“ říká Petr Hladík, ministr životního prostředí.

Hlavní kategorie soutěže budou i letos rozděleny podle velikosti obce. V minulém ročníku zvítězily v kategorii nad tisíc obyvatel Černovice na Pelhřimovsku, které při revitalizaci náměstí myslely i na ekologické využití dešťové vody, v kategorii do tisíce obyvatel bodoval Kamýk nad Vltavou, jehož projekty míří na energetickou soběstačnost. Speciální kategorií je pak „Sociální počin roku“, kde posledně uspěla Karviná s projektem „Rádíbudky“, iniciativou, která zapojuje obyvatele do budování ptačích budek.

„Jsem rád, že se ze soutěže Zelená obec roku stala pevná a smysluplná součást aktivit v oblasti udržitelnosti a ochrany životního prostředí. Máme před sebou další ročník, ve kterém se určitě opět ukážou inspirativní a úspěšné projekty a příběhy ze všech koutů Česka. Těší mě rostoucí zájem obcí nejen o soutěž samotnou, ale i o odborné konference, které spolu s ní každoročně pořádáme,“ doplňuje Jaroslav Mašek, šéfredaktor Hospodářských novin.

Slavnostní vyhlášení výsledků soutěže proběhne 5. června 2025 během odborné konference s názvem Udržitelná budoucnost obcí v Kampusu ČSOB v pražských Radlicích. Jeho budovy se řadí mezi nejekologičtější v Evropě a nabídnou inspirativní prostředí nejen pro představení vítězných projektů, ale také pro odborné diskuse s experty. ●

▶ Vozový park Nemocnice Pardubického kraje doplnily **nové elektromobily**

Foto: Nemocnice Pardubice

Oddělení dopravy Nemocnice Pardubického kraje disponuje více než devadesáti vozidly, která každodenně slouží pro zajištění služeb a provozu místních nemocnic. **Vozový park nedávno doplnily dva nové elektromobily, které svážejí biologický materiál, krev a ostatní vzorky do nemocnic a jejich laboratoří.**

Současný směr ekomobility, kterým se Nemocnice Pardubického kraje zakoupením prvních dvou elektrovozidel vydala, je jednou z cest přispívajících ke zlepšení environmentálního provozu nemocnic. „Od roku 2023 se v areálech našich nemocnic nacházejí volně přístupné dobíjecí stanice pro elektromobily, které byly instalovány díky Pardubickému kraji, jenž financoval jejich pořízení. Nyní jsme mohli za pomoci dotace z Národního plánu obnovy pořídit dva vlastní elektromobily, na kterých si

otestujeme výhody a nevýhody jejich provozu. Na základě vlastní zkušenosti budeme následně vyhodnocovat a zvažovat nákup dalších vozů s alternativním pohonem,“ řekl Tomáš Gottwald, předseda představenstva a generální ředitel Nemocnice Pardubického kraje, s tím, že vyšší pořizovací cena alternativního pohonu je kompenzována úsporami v provozu.

Technický stav původních, dvacet let starých vozidel bylo třeba řešit. Vozidla

převážející vzorky a biologický materiál patří k těm s nejvyšším nájzdem ujetých kilometrů: cca 150 km denně. Zároveň jejich provozní doba umožňuje využívat režim nočního nabíjení. „Proto jsme se v rámci jejich výměny zamysleli nad cestou elektromobility, která přinese roční úsporu v provozních nákladech jednoho vozidla okolo 35 tisíc korun a zároveň nabízí ekologičtější variantu provozu,“ uvedl ředitel provozně-technického úseku Nemocnice Pardubického kraje Vít Čeřovský.

Zakoupení dvou vozidel, která budou sloužit v Pardubické a Orlickoústecké nemocnici, a dvou dobíjecích stanic bylo umožněno díky finančnímu příspěvku z Národního plánu obnovy.

Vozový park Nemocnice Pardubického kraje

Kromě 27 sanitních vozů pro převoz pacientů na vyšetření či do domácí nebo následné péče najdeme ve vozovém parku NPK pestrou škálu vozidel. V nemocničních garážích parkují například osobní referentská vozidla, díky kterým se mohou zaměstnanci přesouvat mezi jednotlivými nemocnicemi v kraji.

Pro rozvoz stravy nebo prádla po areálu nemocnic slouží skříňová nákladní vozidla, jedno dodávkové vozidlo je v pardubické nemocnici vyčleněno pro převoz zesnulých. Další vozidlo má k dispozici záchytná stanice Pardubice. Technický úsek, který se stará o nemocniční budovy a areály, čelí každý den různým výzvám a musí si poradit i s nenadálými situacemi. Technici údržby k jejich zdořování využívají vozový park čítající několik dodávek a skříňových vozidel, dále osobní vozy, multikáry, ale i valník nebo vysokozdvizný vozík. ●

▶ Z přírodní památky **zmizí stará suť a odpad**

Přírodní památka Na Plachtě 3 na jižním okraji Hradce Králové je na ploše deseti hektarů znečištěna odpadem, který sem byl navezen v osmdesátých a devadesátých letech minulého století. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR) chce ekologickou zátěž stavební suti, asfaltem či lepenkou odstranit a postupně zde obnovit mozaiku mokřadů, luk a písčín.

Přírodní památka je unikátní flórou a především faunou. Roste v ní na 720 druhů vyšších rostlin, 107 druhů hub a 69 druhů mechů a žije zde 2 250 druhů živočichů. Z toho 107 druhů patří mezi ohrožené, silně ohrožené či kriticky ohrožené druhy, 19 druhů je evropsky významných. A to přesto, že v osmdesátých letech bylo v plánu vybudovat zde panelové sídliště, stavěli položili kanalizaci, tůň zavázeli odpadem a vznikly divoké skládky.

Aby AOPK ČR mohla přistoupit k asanaci území, je nezbytné znát přesný rozsah odpadů a případný vliv na podzemní vody, na což nejlépe odpoví průzkum analýzou rizik. „Prvním krokem bylo zajistit finance, projekt a dodavatele analýzy. Musíme moc poděkovat městu Hradec Králové, které poskytlo dotaci 300 tisíc korun na koefinancování analýzy, jejíž rozpočet je dva miliony korun. Analýzu financujeme z Operačního programu Životní prostředí,“ říká ředitel východočeského pracoviště AOPK ČR Josef Rusňák.

AOPK ČR je v současnosti před podpisem smlouvy s dodavatelem analýzy rizik,

Foto: AOPK ČR

která se v terénu uskuteční během letoška. První vrtné a výkopové průzkumy začnou již po zimě. „Se znalostí množství a typu odpadů již budeme moci konečně přistoupit k odstranění staré ekologické zátěže a navrátit území přírodě,“ pochvaluje si Rusňák.

Haldy a kupy odpadů zarůstají náletem invazních dřevin, jako je akát, pajaslan žláznatý či pámelník. Náletové dřeviny by také komplikovaly průzkum, který má stanovit množství a charakter uložených odpadů. AOPK ČR proto nyní nechává tyto nálety plošně vyřezat. „Tak budeme moci obnovit mozaiku mokřadů, luk, pastvin a otevřených písčín, což je charakteristické pro tuto

ochranářskou perlu východních Čech, kterou přírodní památka Na Plachtě bezesporu je,“ dodává Rusňák.

První zmínky o území Na Plachtě jsou z patnáctého století, kdy byly založeny rybníky Plachta a Jáma. V roce 1897 získala oblast rakousko-uherská armáda k vybudování vojenského cvičiště, které v letech 1918–1939 sloužilo i jako bojové letiště. Prohlubně specifické pro toto místo vznikly těžbou písku a vojenskou činností. Armáda území definitivně opustila v roce 2009. Přírodní památky Na Plachtě 1 a 2 byly vyhlášeny v roce 1998 a později sloučeny. ●

▶ Zachraňují genofond krkonošských jedlí

Správa Krkonošského národního parku realizuje projekt zaměřený na uchování a posílení genetické variability jedle bělokoré. Ta patří mezi klíčové dřeviny s meliorační a stabilizační funkcí v ekosystémech.

V minulosti byla jednou z nejvýznamnějších dřevin na našem území, avšak její zastoupení výrazně pokleslo v důsledku kombinace negativních faktorů, jako je acidifikace půdy, znečištění ovzduší imisemi, klimatická změna, působení škůdců a houbových patogenů. Zajištění její ochrany a zachování genetické diversity je proto nezbytné pro budoucnost krkonošských lesů.

Mezi hlavní aktivity projektu patří revize stavu elitních jedinců, odběr a naroubování roubů na vhodné podnože, předpřetování odolných roubovanců pro budoucí semenný sad, monitorování kritických záležitostí dusíku a síry a zajištění dostatečných vodních zdrojů pro pěstování sazenic.

„Cílem je odběr roubů z elitních stromů, jejich naroubování na podnože vyhovující provenienci a předpřetování odolných roubovanců pro založení semenného sadu

na vhodném stanovišti. Realizace plánovaných aktivit zaručí dostatečné množství kvalifikovaného reprodukčního materiálu, který bude, v případě potřeby, připravený k použití,“ říká garant projektu Pavel Blažek.

Projekt významně přispěje k obnově a stabilizaci lesních porostů v Krkonoších. Správa KRNP má s podobnými aktivitami bohaté zkušenosti, což dokazuje úspěšná realizace projektu zaměřeného na genetické zdroje smrku ztepilého v letech 2017–2023. Výsledkem těchto opatření bude zajištění dostatečného množství kvalitního reprodukčního materiálu pro dlouhodobou ochranu jedle bělokoré a dalších významných dřevin v Krkonoších.

Projekt je podpořen z Národního plánu obnovy. ●

► Teplárna Komořany pokračuje v modernizaci: United Energy startuje výstavbu nového paroplynového zdroje

Akciová společnost United Energy podepsala kontrakt na **výstavbu paroplynového cyklu v Teplárně Komořany. Jedná se o další z projektů dekarbonizace teplárenského provozu, kterými United Energy nahradí dožívající uhelné bloky novými ekologickými zdroji při zachování dodávek tepelné energie do soustavy centrálního vytápění.**

Transformace uhelné teplárny na dva moderní paroplynové zdroje pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla (KVET) bude realizována ve dvou etapách (PPC1 a PPC2) s plánovaným dokončením v letech 2027 a 2029.

„Nové paroplynové cykly jsou navrženy tak, aby dosahovaly maximální účinnosti výroby elektrické energie a tepla. Výhodou je, že kotel může fungovat i v režimu bez plynové turbíny a naopak. Toto řešení nám umožní flexibilně reagovat na aktuální technické i ekonomické požadavky,“ uvádí Petr Mareš, technický ředitel United Energy. Právě schopnost pružně

vyrovnávat případnou nerovnováhu mezi výrobou energie a její spotřebou je předností paroplynových elektráren.

Výstavbu prvního paroplynového cyklu (PPC1) zahájí vybraný dodavatel na jaře letošního roku. Spuštění zkušební provozu zařízení PPC1 s celkovým instalovaným elektrickým výkonem 85 MWe a tepelným výkonem 40 MWt se předpokládá na jaře 2027. Druhý paroplynový cyklus (PPC2), který bude technologicky identický s PPC1, je v přípravné fázi výběrového řízení na jeho realizaci.

Teplárna Komořany je důležitým energetickým zdrojem na severu Čech. Tepelnou energií zásobuje více než 30 tisíc domácností a dalších podnikatelských subjektů v regionu Mostecká a Litvínovska. Pro KVET používá elektrárna od zahájení svého provozu v roce 1951 hnědý uhlí. V souvislosti s plánovaným odklonem od uhlí United Energy postupně realizuje přechod na jiná nízkoemisní paliva pro kogenerační výrobu, jako je biomasa, komunální odpad, zemní plyn a vodík. „Naším záměrem je vybudování multipalivového zdroje. V roce 2021 jsme již zrekonstruovali fluidní kotel K6 na 100% spalování biomasy, loni jsme započali výstavbu zařízení pro energetické využití odpadu EVO Komořany. Investice jako tyto nás přibližují k cíli – do konce desetiletí zcela nahradit stávající uhelné bloky novými ekologickými zdroji,“ uzavírá Milan Boháček, generální ředitel United Energy.

Projekt paroplynového cyklu PPC1 je součástí dekarbonizační strategie Skupiny Teplárna Komořany a je podpořen Modernizačním fondem. ●

► Konference se zabývala budoucností uhelných regionů

Operační program Spravedlivá transformace (OPST) pomáhá proměně a modernizaci krajů, jejichž ekonomika byla závislá na těžbě a využití uhlí. Speciální program pro Ústecký, Karlovarský a Moravskoslezský kraj nabízí přes 40 miliard korun na podporu podnikání, zaměstnanosti, výzkumu a vývoje nebo nové zdroje energie.

Na konci ledna 2025 proběhla 1. výroční konference s názvem Jednoduše transformujeme. Ta přilákala zástupce veřejné správy, odborníky z českých i zahraničních uhelných regionů a zástupce Evropské komise. Cílem konference bylo zhodnotit pokrok v transformaci uhelných regionů za poslední dva roky, inspirovat se příklady z dalších zemí a hledat odpovědi na klíčové otázky spojené s budoucím vývojem po roce 2027.

Na konferenci vystoupili kromě ministra životního prostředí Petra Hladíka a hejtmana pro Ústecký kraj Richarda Brabce také zástupci Evropské komise z DG Regio, kteří zdůraznili, že OPST patří mezi nejúspěšnější programy v čerpání prostředků z Fondu spravedlivé transformace (FST) v Evropské unii.

Program byl nabitý odbornými diskusemi a workshopy

Dopolední část konference se zaměřila na zhodnocení aktuálního stavu realizace OPST v českých regionech a sdílení inspirativních příkladů z jiných zemí Evropské unie, jako jsou Polsko, Estonsko, Maďarsko a Německo. Během panelové diskuse se debata zaměřila na efektivitu strategických projektů, finančních nástrojů a zapojení veřejnosti do transformačního procesu.

Odpolední workshopy se soustředily na hledání konkrétních řešení v klíčových oblastech transformace. Úspěch těchto interaktivních setkání byl důkazem, že otevřená komunikace a spolupráce mezi různými aktéry jsou nezbytné pro dosažení dlouhodobých cílů programu Spravedlivá transformace.

Diskutovalo se také o nutnosti zachovat kontinuitu procesu transformace i v dalším programovém období. Zúčastnění odborníci se shodli, že je i nadále potřeba těmto regionům zajistit specifickou podporu, aby mohl proces transformace úspěšně pokračovat.

Budoucí výzvy a příležitosti

Jedním z klíčových témat bylo financování transformace po roce 2027. OPST už nyní dosahuje vyššího podílu čerpání finančních prostředků z Fondu pro spravedlivou transformaci (JTF) než většina členských zemí Evropské unie. S ohledem na dlouhodobou povahu transformace bude nicméně nutné zajistit pokračující podporu z evropských fondů i v období po roce 2028.

Transformace jako společná odpovědnost

Konference potvrdila, že transformace uhelných regionů není pouze technickou záležitostí, ale vyžaduje komplexní přístup zahrnující ekonomické, ekologické a sociální aspekty. Klíčovou roli hrají strategické projekty, které kombinují investice do infrastruktury s podporou vzdělávání a inovací. ●

► Vouchery pro podnikatele: ukázky projektů

Moravskoslezský kraj realizuje dotační program v rámci Operačního programu Spravedlivá transformace, který má pomoci rozvoji podnikání v regionu. Vouchery pro podnikatele jsou zaměřeny na rozvoj stávajících podniků v Moravskoslezském kraji, podporu inovací a nových technologií. Měl by také motivovat ty, kteří si chtějí ověřit svůj podnikatelský záměr. Přinášíme ukázky využití podnikatelských voucherů.

Fyzioterapeutická ordinace

Zefektivnění a rozšíření služeb fyzioterapeutické ordinace o diagnostiku traumat měkkých tkání a dalších úrazů nebo diagnóz pořízením diagnostického ultrazvuku a rozšíření o třetí ordinaci, která umožní přijmout více klientů. Třetí místnost byla vybavena díky projektu lehátkem, zrcadly, ultrazvukem terapeutickým a diagnostickým, byla vyměněna podlaha, za vlastní náklady bude tato místnost dovybavena

i ostatním nábytkem a fyzioterapeutickými pomůckami a pak bude kompletně hotová.

Žadatel: Zuzana Rabiecová
Poskytnutá dotace: 262 252 Kč

Rozšíření veterinární péče

Cílem projektu je rozšíření poskytovaných služeb veterinární péče v Ostravě. Podstatou podpory je pořízení speciálního digitálního endoskopu, jenž umožní žadateli provádět a nabízet služby neinvazivních operačních zákroků, díky čemuž dochází k navýšení realizovaných a podstupovaných specifických zákroků a vyšetření.

Žadatel: Veterinární klinika Vítkovice, s. r. o.
Poskytnutá dotace: 378 968 Kč

Online zdravotnický systém

RehaTab je online systém pro evidenci zdravotnické dokumentace určený pro zdravotníky pracující v oblasti rehabilitace (zejména fyzioterapeutů). Předmětem podpory byl vývoj nových funkcí do této aplikace (např. funkce pro elektronické podepisování zdravotnické dokumentace a pro vykazování péče zdravotním pojišťovám), které by více pomáhaly a zefektivnily práci fyzioterapeutů v jejich každodenní klinické praxi.

Žadatel: RehaTab, s. r. o.
Poskytnutá dotace: 1 000 000 Kč

Zefektivnění výrobního provozu

Obnova stávajícího nedostatečného technologického vybavení a zefektivnění a urychlení výrobního postupu ve společnosti, která podniká v oboru obrábění v Odrách. Podpora poskytnutá prostřednictvím voucheru

byla využita na nákup nezbytného vybavení, jež zefektivnilo výrobní postup (eliminace časových prodlev), navýšilo výrobní kapacitu a napomohlo pokrýt vysokou poptávku po sortimentu ze strany distributorů dílů pro pálení a řezání kovů plasmou.

Žadatel: APL CUTTING, s. r. o.
Poskytnutá dotace: 279 484 Kč

Kontejnerový fermentor

Dotace podpořila inovovaný kontejnerový fermentor se schopnostmi hygienizace a aerobní fermentace biologicky rozložitelných odpadů bez závislosti na elektrické síti za pomoci fotovoltaických panelů, větrné turbíny a akumulátorů, dálkově ovládaný a řízený. Praktickými zkouškami a testy bylo ověřeno, že inovovaný fermentor je schopen pracovat v ostrovním režimu bez připojení k elektrické síti a dálková správa a řízení prostřednictvím počítače i mobilního telefonu jsou plně funkční a pracují dle očekávání.

Žadatel: SOLBIEN, a. s.
Poskytnutá dotace: 959 869 Kč

Rozšíření potravinářského provozu

Rozšíření výrobních kapacit potravinářského provozu v Šilheřovicích, který je zaměřen na širokou škálu potravinářských, cukrářských a pekárenských výrobků zpracovávaných z lokálních surovin, medu a bylinek díky pořízení nového velkokapacitního konvektomatu. Došlo k trojnásobnému navýšení výrobních kapacit této provozovny, což také umožnilo rozšířit sortiment nabízených výrobků a uspokojit tak rostoucí poptávku po produktech společnosti.

Žadatel: Medoo Silesia, s. r. o.
Poskytnutá dotace: 500 000 Kč

Portálový jeřáb

Nový portálový jeřáb ve výrobní hale firmy MAF OVA, s. r. o., nahradil původní nefunkční jeřáb. Starý portálový jeřáb fungoval již jen jako pojízdné osvětlení a jeho rekonstrukce značně zefektivnila a usnadnila výrobu jak stávajících, tak nových produktů. Pořízení nového jeřábu umožní pracovat na větších zakázkách a získat tím nové klienty. Pořízení jeřábu navazuje na počínající automatizaci, robotizaci a digitalizaci společnosti. Veškeré technologie včetně jeřábu mají mít mnohem nižší spotřebu elektrické energie.

Žadatel: MAF OVA, s. r. o.
Poskytnutá dotace: 500 000 Kč

► Novela zákona **ochrání stromy ohrožené výstavbou**, mění pravidla pro ohrožené druhy

Větší ochrana dřevin, změny pravidel ochrany ohrožených druhů živočichů i rostlin a vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. To jsou zásadní změny, které přináší novela zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. V únoru ji projednala Poslanecká sněmovna v prvním čtení.

Úprava novely zákona o ochraně přírody a krajiny přináší tři zásadní změny pro lepší ochranu životního prostředí. „Zavádíme přísnější ochranu stromů a stromořadí v uličním profilu. Finanční prostředky z poplatků za kácení dřevin půjdou do rozpočtu obcí na péči o dřeviny a zelenou infrastrukturu. Zároveň měníme systém péče o živočichy a rostliny tak, abychom zajistili účinnější ochranu ohrožených druhů s důrazem na ochranu jejich přirozeného prostředí. Zaměřujeme se také na větší ochranu opylovačů. Chceme lépe chránit jedinečnou přírodu na Křivoklátsku, a to vyhlášením národního parku,“ vyjmenovává ministr životního prostředí Petr Hladík.

Druhová ochrana rostlin a živočichů

Cílem novely zákona je zajistit účinnější ochranu druhů, která bude primárně zaměřena na ochranu jejich přirozeného prostředí, čímž dojde k účinnější ochraně vybraných rostlin a živočichů. U nejvíce ohrožených druhů bude chráněn doslova každý jedinec, u jiných stačí chránit místo jejich trvalého nebo opakovaného výskytu a zachování populace druhu v daném místě. Nově dojde také ke změně kategorií ochrany chráněných druhů. Původní tři stupně ochrany – kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené – budou nahrazeny třemi novými kategoriemi označenými čísly (I, II a III). Nejpřísnější režim ochrany v kategorii I bude vyhrazen druhům, které potřebují ochranu jak svého biotopu, tak jedinců. Pro méně chráněné druhy, u nichž není ztráta konkrétních jedinců kritická, ale je ohrožena celá jejich populace nebo lokalita, například houby či hmyz, je navržena kategorie ochrany III. Návrh nového seznamu zvláště chráněných druhů, včetně zařazení do kategorií ochrany, je veřejně dostupný.

„Druhová ochrana rostlin a živočichů dozná změn. Nebudeme již chránit pouze každý jednotlivý exemplář, ale zaměříme se také cíleně na ochranu míst, kde druhy přirozeně žijí. Místo ochrany jednoho mravence budeme chránit celé mravenišť. U nejohroženějších druhů, jako je například orel královský, však bude zajištěna ochrana jak jedinců, tak jejich biotopu. Musíme dělat vše, co je v našich silách, aby se co nejméně chráněných druhů dostávalo na hranici přežití nebo bylo pro českou přírodu nenávratně ztraceno,“ zdůrazňuje dále ministr Hladík.

Úprava zákona usnadní zemědělcům každodenní hospodaření na pozemcích, neboť již nebudou potřebovat výjimky pro dru-

hy v kategoriích II a III, pokud nezpůsobí ohrožení jejich biotopu nebo místní populace. Zohledňuje se i potřeba ochrany opylovačů, obzvláště v souvislosti s vhodnou údržbou veřejné zeleně a zemědělských ploch. Ochrana biotopů opylovačů tak bude běžnou součástí péče o krajinu a vegetaci.

Lepší ochrana stromů ohrožených výstavbou

„Chceme zabránit nekontrolovatelnému kácení stromů, ke kterému často dochází při rekonstrukcích ulic. Zároveň nechceme, aby docházelo k likvidaci významných stromů, například starých lip na návších obcí. Pokud je nutné strom pokácet, je potřeba za něj vysadit nový. Stromy jsou pro náš život nepostradatelnou součástí a je potřeba jim zajistit dostatečnou ochranu,“ dodal ministr Hladík.

Nová právní úprava tak doplňuje stávající systém povolování kácení dřevin, kdy na prvním místě je snaha o zachování stromů, dále pokud to není možné, tak stanovení náhradní výsadby, a pokud ani to není možné, tak je nově zavedena možnost stanovení poplatku za kácení. Vybrané prostředky využijí obce pro péči o zelenou infrastrukturu na svém území.

Stanovování poplatků za kácení dřevin se bude vztahovat na kácení pro stavební záležitosti. Výjimku tvoří stavby pro bezpečnost, ochranu obyvatelstva a krizového řízení a dále stavby rodinných domů.

Stavebník bude i nadále žádat o povolení kácení v rámci jednotného environmentálního stanoviska (JES), jako je tomu dosud. V JES jsou pevně dány lhůty, úprava tak nebude mít

Druhová ochrana rostlin a živočichů dozná změn.

Nebudeme již chránit pouze každý jednotlivý exemplář, ale zaměříme se také cíleně na ochranu míst, kde druhy přirozeně žijí.

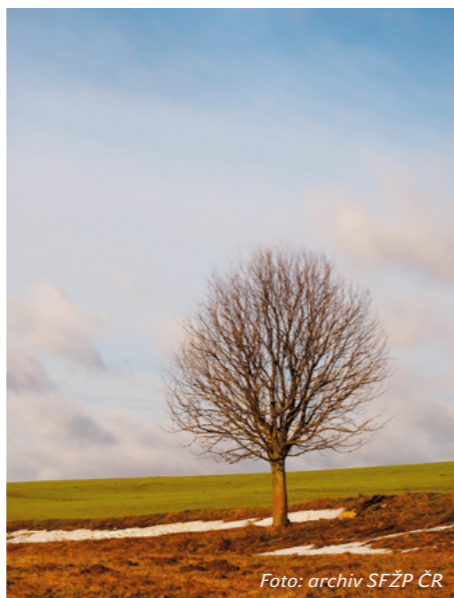

Foto: archiv SFZP ČR

dopad na délku správních řízení. Výše poplatku bude stanovena pomocí zjednodušené kalkulačky, která je postavena na stávajícím modelu pro oceňování náhradní výsadby.

Nová legislativa rovněž zpřísňuje pokuty za nelegální kácení dřevin. Tato opatření mají zajistit, že ti, kteří dodržují pravidla a kácí na základě povolení, nebudou znevýhodněni oproti těm, kteří porušují zákon a kácí dřeviny bez příslušného povolení.

Vyhlášení Národního parku Křivoklátska

Novela zákona zahrnuje i vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. Příroda Křivoklátska je v Česku unikátní, jde o mimořádně pestrý a zachovalý lesní komplex ve vnitrozemí. Hlavním cílem je zachování a rozvoj přírodních hodnot, ochrana druhové rozmanitosti a v dlouhodobém horizontu umožnění přírodních procesů na převažující ploše území národního parku.

Vyhlášení NP Křivoklátsko nijak zásadně neovlivní každodenní život místních obyvatel. I nadále bude možné sbírat lesní plodiny a houby tak, jako tomu bylo dosud. Naopak se očekává, že vznik národního parku přinese pozitivní dopady na regionální ekonomiku a nové příležitosti pro místní podnikatele, zejména v oblasti cestovního ruchu a v souvisejících službách. Území parku je především lesní a nachází se mimo obce, žádné nové stavební projekty ani dopravní infrastruktura na území parku plánované nejsou. Podle současného návrhu je téměř 99 % dotčených pozemků ve vlastnictví státu.

Hlavní sídlo Správy NP Křivoklátsko bude v Berouně, v objektu, který bezplatně převede Ministerstvo zemědělství v rámci státního majetku. V obcích Zbečno a Křivoklát pak budou sídlit strážci parku. ●

► **Hrdinové moderní energetiky: přihlaste svůj projekt a ukažte cestu k zelenější budoucnosti**

Startuje jeden z nejvýznamnějších projektů roku: soutěž Hrdinové moderní energetiky.

Tato prestižní anketa, která si klade za cíl ocenit nejinspirativnější projekty zaměřené na obnovitelné zdroje energie (OZE) a další řešení pro efektivní využití energií, hledá příklady moderního přístupu k energetice a jejich odvážné tvůrce.

Projekty mohou jejich autoři nebo uživatelé přihlásit do 15. března 2025.

Foto: Shutterstock/lovelyday12

nejen samotné projekty, ale i jejich tvůrce – opravdové hrdiny české zelené energetiky.“

Co čeká vítěze

Vítězové jednotlivých kategorií získají právo používat logo soutěže „Vítěz Hrdinové moderní energetiky 2024“, reportážní set fotografií a jednorázovou mediální konzultaci od agentury Obnovitelné PRO. Vítěz kategorie určené obcím a městům získá možnost expertní konzultace od renomované právní kanceláře právě pro rozvojové projekty zelené energetiky. O jejich úspěchu se dozví také čtenáři mediálních partnerů. Finalisté navíc obdrží dva vstupy na Solární konferenci a vítězové se představí v podcastu Pod proudem.

„Soutěž je zároveň příležitostí pro propagaci projektů, které ukazují cestu k udržitelnější budoucnosti. Zve všechny, aby se přihlásili a ukázali Česko jako lídra v oblasti moderní energetiky,“ dodává Sedlák.

Uzávěrka a harmonogram

Přihlášky do soutěže budou přijímány do 15. března 2025. V průběhu dubna navštíví zástupci poroty jednotlivé projekty, aby je zdokumentovali a ověřili informace. Veřejné hlasování o nejoblíbenější projekt proběhne v květnu a výsledky budou slavnostně vyhlášeny 28. května 2025 na galavečeru za účasti významných osobností české energetiky. ●

O vítězích rozhodne prestižně obsazená odborná porota a vítězové budou slavnostně vyhlášeni 28. května 2025 na galavečeru v rámci Solární konference. Anketu organizuje Svaz moderní energetiky a Solární asociace.

Čtyři kategorie pro ty nejlepší

Soutěž klade důraz na inovativní přístupy, environmentální udržitelnost a přínos ke snižování emisí skleníkových plynů. Projekty budou hodnoceny odbornou porotou složenou z významných osobností české energetiky, zástupců ministerstev a odborníků. Mezi porotce patří ministr životního prostředí Petr Hladík, ministr průmyslu Lukáš Vlček nebo radní ERÚ Martina Krčová.

„Vítám, že se ocenění Hrdinové moderní energetiky zaměřuje právě na takové projekty, abychom společně inspirovali další zájemce o energetické renovace domů, komplexní projekty zelené energetiky pro města, obce nebo firmy, ale také velké projekty obnovitelných zdrojů energie připravené v respektu k přírodě,“ přivítal start soutěže ministr životního prostředí Petr Hladík.

Jak přihlásit projekt

Přihlásit svůj projekt do soutěže Hrdinové moderní energetiky je jednoduché. Stačí vyplnit formulář na webových stránkách soutěže www.hrdinovomodernienenergetiky.cz. Přihlášky mohou podávat vlastníci, investoři, realizátoři i projektanti, kteří se na

projektech podíleli. Do soutěže se mohou zapojit projekty realizované mezi lety 2020 a 2024, u některých kategorií i starší, pokud splňují stanovené podmínky.

„Naším cílem je upozornit na přínosy moderní energetiky a inspirovat další k využívání čisté energie,“ uvedl Martin Sedlák, programový ředitel Svazu moderní energetiky. „Chceme ocenit

SOUTĚŽNÍ KATEGORIE

1) Zelená energie pro domácnosti

Tato kategorie je věnována projektům v rodinných a bytových domech, které kombinují obnovitelné zdroje energie, akumulaci a flexibilní řízení spotřeby. Cílem je posílit energetickou soběstačnost domácností a snížit jejich výdaje na energii.

2) Chytrá energie pro města, obce a komunity

Patří sem projekty realizované městy, obcemi nebo komunitami občanů, které posilují místní energetickou soběstačnost. Hodnocena bude efektivní integrace OZE, sdílení energie a přínos pro místní obyvatele.

3) Podnikání s čistou stopou

Oceňovány budou firmy, které využívají OZE k pokrytí svých energetických potřeb. Klíčovými kritérii jsou komplexní řešení, ESG strategie a vliv projektu na místní komunitu.

4) Obnovitelné zdroje pro českou ekonomiku

Tato kategorie zahrnuje velké projekty, jako jsou solární či větrné parky, zaměřené na transformaci české energetiky a dekarbonizaci. Porota vyzdvihne přínos projektů k ochraně přírody, zapojení místní komunity a celkovou udržitelnost.

Chomutov se pustil do velké revitalizace unikátního Kamencového jezera. **Součástí je i zadržování dešťové vody a zeleň.**

CHOMUTOV UPRAVIL OKOLÍ KAMENCOVÉHO JEZERA

Foto: archiv SFŽP ČR

Celá plocha před vstupem do areálu Kamencového jezera byla nově vytvořena jako pěší zóna – Kamencové náměstí. Zahřnuje parkoviště, průjezdnou komunikaci s chodníky a veřejné prostranství před vstupem s fontánou a opěrnými stěnami. Provoz v ulici Přemyslova až ke křižovatce u železničního přejezdu je nově jednosměrný. V rámci zpevněných ploch bylo osazeno i nové ocelové oplocení a mobiliář. V celém řešeném území bude umístěno nové veřejné osvětlení.

Uprostřed Kamencového náměstí byla vybudována fontána, jejíž tvar připomíná Kamencové jezero. Je ze žulových desek, její součástí bude šest trysek stříkajících do výšky, přičemž kašna má být zaplavována do výšky jednoho centimetru. Vodní prvek je v úrovni pochůzní plochy. Využívát bude vodu, která v systému cirkuluje. Sadové úpravy zahrnují výsadbu nové aleje stromů v ulici Maroldova a kompletní revitalizaci celého dotčeného území, tedy výsadbu nových stromů v celém prostranství Kamencového náměstí a parkoviště, včetně zatravnění šterkových parkovacích stání

a plánované zeleně. Byla vytvořena i tzv. květnatá louka.

Město Chomutov na úpravu veřejného prostoru využilo dotací. Na projekt hospodaření se srážkovými vodami v intravilánu získalo dotaci z Národního plánu obnovy. Díky ní mohlo vyměnit nepropustné povrchy parkoviště za propustné. Vybudovalo také dvě podzemní retenční nádrže na

dešťovou vodu, objem zadržované vody je 38,06 metru krychlových. Na revitalizaci Kamencového náměstí se zelení, stromy a květnatou loukou získalo město peníze z Národního programu Životní prostředí. Ze stejného programu čerpal Chomutov peníze také na úpravu dalšího jižního vstupního prostranství do areálu Kamencového jezera. ●

O MĚSTĚ

Chomutov (německy Komotau) je statutární město v Ústeckém kraji 49 kilometrů jihozápadně od Ústí nad Labem. Stojí na rozhraní Mostecké pánve a Krušných hor a protéká jím říčka Chomutovka. Žije v něm přibližně 47 tisíc obyvatel. Chomutov byl už jako městečko zmíněn v polovině třináctého století, kdy jej získal řád německých rytířů. Řádu město patřilo do začátku patnáctého století. Většina obyvatel tehdy byla německé národnosti. V roce 1421 Chomutov dobyli husité. Město během husitských válek hospodářsky upadalo a zároveň do něj začali přicházet obyvatelé českého původu. S novými obyvateli se rozšířil také utrakvismus, který začali potlačovat až Lobkovicové ve druhé polovině šestnáctého století. Jiří Popel z Lobkovic tehdy ve městě založil jezuitskou kolej. Roku 1605 se měšťané vykoupili z poddanství a Chomutov se stal královským městem. Novodobé dějiny města jsou spojeny s hornictvím a metalurgií. Nejstarším těžbařským podnikem byl kamencový důl, který se od poloviny šestnáctého století nacházel na okraji města. Na začátku devatenáctého století byl zaplaven a na jeho místě vzniklo Kamencové jezero.

Loňské léto přineslo nejen Holešovickým významný milník. **Poprvé v historii tato část Prahy získala svůj upravený městský park, umístěný v atraktivním prostředí na prahu Trojské kotliny.**

ZPUSTLÉ MÍSTO U VODY SE ZMĚNILO V UPRAVENÝ PARK

Foto: archiv SFŽP ČR

Dříve zpustlé místo na břehu Vltavy mezi holešovickým přístavem a mostem Barikádníků se za rok stavebních prací a krajinářských úprav proměnilo k nepoznání. Park U Vody návštěvníkům nabízí možnost rekreace, sportu, setkávání i koupání.

„Celý příběh začal již v roce 2015, kdy jsme zde měli nevzhledné místo po bývalém odtahovém parkovišti, ohraničené vysokou protipovodňovou zdí a rezaovým plotem. Velkou část tříhektarové plochy tvořily betonové panely, kusy kovu čnějící ze země a další pozůstatky industriální minulosti. Přesto jsme v těchto zapomenutých končinách viděli velký potenciál. Požádali jsme proto hlavní město o svěření dotčeného pozemku, k čemuž došlo v roce 2019. Následně jsme celý prostor vyčistili, betonové plochy nahradili trávou a umístili sem venkovní posilovnu, aby lidé mohli prostor využívat, než dojde k jeho finální úpravě,“ uvedl starosta Prahy 7 Jan Čížinský.

„Klimatický plán Prahy přímo hovoří o zvyšování rekreačního potenciálu městské krajiny a zvyšování podílu zeleně. Tento park nabízí oboje. Kultivaci zanedbaných břehů považují za dobrou cestu, jak více Pražanům umožnit trávit letní měsíce v blízkosti vodních ploch, kde se lépe horka zvládají. Věřím, že i tento park napomůže zlepšování mikroklimatických podmínek ve městě,“ řekla Jana Komrsková, náměstkyně primátora hl. m. Prahy pro životní prostředí a klimatický plán.

Do přípravy projektu nového parku byli od počátku zapojeni také obyvatelé Prahy 7. Proběhlo několik participač-

ních setkání, park se stal součástí aktivit v rámci tzv. příměstského parku Trojská kotlina, školáci se proměně místa věnovali v rámci výtvarných soutěží a občané rozhodli také o názvu park U Vody. Podněty z veřejných projednání městská část promítla do zadání urbanisticko-krajinářské soutěže a následně i do samotného zpracování projektu. Soutěž proběhla na přelomu let 2020 a 2021 a zvítězil v ní návrh ateliéru YYYYY.

„Chtěli jsme vytvořit příjemný a funkční veřejný prostor, který bude schopen dynamicky reagovat na různé způsoby užívání ze strany obyvatel a zároveň bude součástí živého zeleného pásu nábřeží kolem celých Holešovic. Naše městská část má jeden z nejdelších vltavských břehů v Praze a ještě před pár lety nebyla jeho převážná část upravená ani přístupná. V současné chvíli je možné se dostat na kole či pěšky z dolních Holešovic podél řeky až do Stromovky a zpátky,“ připomněla místostarostka Prahy 7 Lenka Burgerová, která má na starosti územní rozvoj a participaci.

Územím parku procházejí dvě hlavní stezky, které v dubnu loňského roku zprovoznila TSK hl. m. Prahy. Stezka pro pěší a cyklisty, která je součástí páteřní cyklotrasy A1, od parku pokračuje na jedné straně směrem ke Stromovce, na straně druhé pak dále po ulici Jankovcova směrem do centra. Korzo vedené podél břehu je pak určeno především pro pěší uživatele parku, rodiče s kočárky či děti na odrážedlech.

„Velmi mě těší, že jsme se mohli stát aktivní součástí tohoto projektu a zrehabilitovaný prostor parku protnout novou cyklostezkou a pěší promenádou podél břehu Vltavy. Naším cílem bylo vytvořit bezpečné a oddělené prostory pro pěší a cyklisty, zcela oddělené od automobilové dopravy. Všechny námi vybudované stezky nyní bezpečně spojují Stromovku s novým parkem, který zde vybudovala Praha 7. V současné chvíli je možné bez omezení projet trasu A1 na kole či pěšky z dolních Holešovic od železničního mostu podél řeky až na cyklostezku mezi mostem Barikádníků a Trojským mostem a dále do Stromovky. Kromě toho jsme odstranili nevzhledné graffiti z pilířů a celkově zlepšili estetický dojem veřejného prostoru,“ doplnil Filip Hájek, generální ředitel technické správy komunikací hl. m. Prahy.

Pro návštěvníky je v parku k dispozici řada míst k posezení či na piknik, společné ohniště, venkovní učebna, plocha pro komunitní aktivity či workoutové prvky. Park je protkán sítí cestiček a pěšin, včetně bosochodníku s různými povrchy, který poskytuje přírodní masáže pro nohy i dětem prostor pro hry.

„Místo parku je specifické, jelikož se jedná o aktivní zónu záplavového území a není zde možné umístit žádné stavby trvalého charakteru. Proto tam proběhly především citlivé krajinářské úpravy doplněné o vhodný mobiliář a sportovní prvky. Zachována byla vegetace přírodního charakteru, kterou obohatila nová výsadba připomínající ovocné sady. Dominantou prostoru je otevřená travnatá plocha pro venčení psů či sportovní využití. Už sám název parku napovídá, že je úzce spojen s vodou, vznikly zde proto zcela nové vstupy do řeky i vodní prvky přímo v parku, jako je jezírko na osvěžení či studánka s pitnou vodou,“ řekl radní Prahy 7 Jiří Knitl, do jehož gesce patří životní prostředí a veřejný prostor.

„V parku jsme vybudovali čtyři desítky nových světelných míst a instalovali téměř šedesát úsporných LED svítidel, která přispějí k bezpečnosti a komfortu návštěvníků. Rozsvěcují se současně s okolním veřejným osvětlením, jejich provoz je však přizpůsoben klidové zelené zóně. To znamená, že po dvaadvacáté hodině se intenzita osvětlení automaticky snižuje pro noční režim,“ dodal Tomáš Jílek, předseda představenstva Technologie hlavního města Prahy, která je správcem veřejného osvětlení v metropoli.

Kompletní náklady na realizaci nového parku, včetně urbanisticko-krajinářské soutěže, projektových prací, prováděcí dokumentace aj., činí 46,5 milionu korun. Financování projektu městská část zajistila z externích zdrojů. Vybudování parku je kromě jiného podpořeno grantem z Norských fondů ve výši 21 milionů korun. ●

► Lepší kvalita ovzduší ve městech i obcích a nižší administrativa pro firmy

Rozšíření počtu firem, které budou nepřetržitě sledovat emise škodlivých látek, jednoznačná pravidla pro jednorázová měření emisí, ale i pravidla pro firmy, která mají omezit prašnost při stavbách i demolicích. Součástí novely zákona o ochraně ovzduší je také snížení administrativy, digitalizace a zkvalitnění podkladů pro rozhodování orgánů ochrany ovzduší. Zákon, který v únoru podepsal prezident Petr Pavel, platí od 1. března 2025.

„Všechna nově platná opatření podle zákona o ovzduší mají společně cíle: zlepšit kvalitu ovzduší ve městech a obcích, více využívat digitální nástroje a snížit nadměrnou administrativu. Firmy budou muset nově minimalizovat prašnost na stavbách, při rekonstrukcích či demolicích a omezovat šíření prachu. Kromě toho zákon také rozšiřuje kontinuální měření emisí a nová opatření především v oblasti jednorázového měření emisí. Výsledky budou přicházet jen digitálně a do centrálního systému je budou zadávat přímo měřicí skupiny, takže firmám odpadne administrativa s tím spojená. A díky povinnosti nepřetržitě kontroly technologie skončí dohady, zda firmy skutečně používají například filtry nebo odlučovače průběžně, i když se znečišťující látky měří například jen jednou za rok,“ vysvětluje ministr životního prostředí Petr Hladík.

Povinnost nepřetržitě kontroly technologie nebo opatření ke snižování emisí se podle návrhu novely dotkne od počátku roku 2026 zhruba 7 700 zdrojů, u kterých provozovatel zjišťuje úroveň znečišťování pouze jednorázovým měřením emisí většinou jednou za rok.

Kontinuální měření emisí

Od začátku roku 2028 se rozšíří povinnost kontinuálního měření emisí na sektory tavení skla a nerostů, petrochemie, výroby vápna, dřevotřísky apod. Cílem je zkvalitnění monitoringu emisí u emisně významných zdrojů. Nová bude i povinnost ohlašování výsledků kontinuálního měření emisí v (témeř) reálném čase elektronicky prostřednictvím informačního systému kvality ovzduší ČHMÚ. Díky tomu bude možné získat okamžitý přístup k údajům.

Další důležitou součástí novely zákona o ovzduší je zavedení minimálních vzdáleností obytné zástavby od zdrojů znečištění

a naopak, a to kvůli obtěžování prachem a zápachem. Při plánování výstavby pro bydlení nebo občanskou vybavenost nebo naopak při umístění nového, například výrobního podniku v blízkosti domů, bude muset obec počítat s minimální vzdáleností odstupem. Ta se podle návrhu bude muset pohybovat obvykle okolo 200 metrů, maximálně až 500 metrů. Minimální vzdálenosti budou stanoveny pro vybrané typy činností a ploch ve vyhláске a jejich hodnoty budou pevně dané.

Méně prachu ze staveb

Lidem pomůže také nová povinnost pro stavebníky, kteří budou přímo ze zákona muset minimalizovat prašnost zejména ve městech a obcích. „Například pomocí postupně odkrývky povrchu, protiprašnými sítěmi na lešeních při rekonstrukci fasád, minimalizací spádových výšek při přesypech materiálů nebo díky rychlému vysazování zeleně kolem staveb,“ vyjmenovává ministr životního prostředí.

Součástí motivace ke snižování emisí je také zavedení nových sazeb u poplatku za znečišťování ovzduší s platností od roku 2026, u nichž se zohlední inflace z posledních let. O inflaci by se pak poplatky měly podle novely zákona upravovat každoročně. Cílem není vybírat peníze pro stát, ale dosáhnout takové výše, která bude motivovat k dalšímu snižování emisí znečišťujících látek do ovzduší.

Zefektivnění nízkoemisních zón

„A nakonec měníme také nastavení nízkoemisních zón, které jsou v legislativě přes deset let, ale nikdo je nepoužíval. Obce, které se rozhodnou je zavést, si budou moci samy nastavit konkrétní parametry. Například že

do zavedené zóny nesmí jezdit vozy určité starší emisní kategorie, případně bude možné jejich vjezd zpoplatnit. Zkrátka chceme, aby radnice mohly najít takové řešení, které v konkrétním městě nejlépe pomůže zvýšit kvalitu ovzduší,“ dodává ministr Hladík.

Nová pravidla také ruší některé podmínky, které dnes v řadě míst zcela znemožňují zavedení nízkoemisní zóny. Jedná se například o využívání objízdné trasy po stejné kvalitní komunikaci, plošné výjimky pro rezidenty a fyzické označování aut emisními plakety. Novela naopak zavádí evidenci vjezdu do nízkoemisní zóny pomocí poznávacích značek a propojení údajů s registrem vozidel, stejně jako možnost zavést individuální výjimky pro rezidenty podle klíče, který si v mezích zákona určí sama obec.

Stejně tak bude radnicím umožněno lépe reagovat v případě smogových situací, kdy budou moci regulovat více oblastí než jen silniční dopravu. To znamená například dočasně zvýhodnit veřejnou dopravu nebo zlepšit kvalitu ovzduší v místě třeba dočasným omezením spalování v otevřených ohništích, případně vytápění doplňkovými zdroji, jakými jsou třeba krby, nebo regulací prašné činnosti například ze staveb tam, kde je k dispozici jiný zdroj tepla. ●

Povinnost nepřetržitě kontroly technologie nebo opatření ke snižování emisí se podle návrhu novely dotkne od počátku roku 2026 zhruba 7 700 zdrojů, u kterých provozovatel zjišťuje úroveň znečišťování pouze jednorázovým měřením emisí většinou jednou za rok.

► Evropská komise chce zlepšit pravidla pro dovoz zboží z online platform

Do Evropské unie denně míří miliony balíčků se zbožím doprovázené tunami obalů, které se stanou odpadem. Zatímco evropští výrobci nebo dovozci přispívají na jejich budoucí zpracování, zahraniční online platformy to často nedělají.

Evropská komise chce proto omezit negativní dopady mimo jiné zpřísněním cel nebo lepšími celními kontrolami. Žádá do držování unijních norem, placení daní i cel a rovné podmínky pro spotřebitele, které se týkají například reklamace. Tato opatření jsou součástí sdělení o elektronickém obchodu. Na to, že nekontrolovaný dovoz zboží z online platform a nedodržování pravidel značně zatěžuje evropské odpadové hospodářství, upozornil na prosincové Radě EU ministr životního prostředí Petr Hladík.

„Nakoupit na internetu je jednoduché, a proto přes online tržiště proudí do Evropské unie čím dál víc zboží a spolu s ním ohromné množství obalů. Podle výpočtu společnosti EKO-KOM představuje průměrná zásilka přibližně 80 g obalů. Takových balíčků proudí jen do Česka desítky milionů. České společnosti tak financují sběr a recyklaci za ty zahraniční, především čínské, které na likvidaci obalů nijak nepřispívají. Online platformy mimo Evropskou unii, jako jsou například čínská tržiště Temu, Shein, AliExpress a další, neplní

stejně požadavky jako domácí prodejci. Proto především vítám snahu o zrušení osvobození od cla pro balíčky v hodnotě nižší než 150 eur a posílení kapacit pro kontroly,“ komentuje ministr životního prostředí Petr Hladík.

Téma, jak zajistit stejné podmínky i plnění povinností pro zahraniční i evropské výrobce a jak ochránit spotřebitele, otevřel ministr Hladík loni v prosinci na Radě pro životní prostředí. Česká iniciativa získala podporu napříč celou Unií, přidalo se například Slovensko, Dánsko a dva největší unijní státy Německo a Francie.

V loňském roce vstoupilo na trh EU přibližně 4,6 miliardy zásilek v hodnotě nepřesahující 150 eur, což odpovídá 12 milionům balíčků denně. To je dvakrát více než v roce 2023 a třikrát více než v roce 2022. U mnoha z těchto výrobků bylo zjištěno, že nejsou v souladu s evropskými právními předpisy.

„Musíme také ochránit spotřebitele a zamezit klamání zákazníka. Potřebujeme, aby každý zákazník

věděl, že kupuje bezpečný výrobek bez toxických látek, který je možné řádně reklamovat. To se nyní neděje. Vedle toho rostou investice členských států na nakládání s těmito výrobky, až se z nich na území Unie stanou odpady. Jenom v Česku je to ročně 100 milionů korun, o které přicházíme při neplacení recyklačního poplatku za obaly ze strany online tržišť,“ dodává ministr.

Přísnější cla a více celních kontrol

Evropská komise chce využít především už existující nástroje a řádné prosazování unijních právních předpisů. Celní reforma by měla umožnit rychlé zavádění nových pravidel a zajistit rovné podmínky v oblasti elektronického obchodu. Patří mezi ně i zrušení osvobození od cla pro balíčky v hodnotě nižší než 150 eur. Zlepšit a koordinovat se mají celní kontroly a dohled nad trhem, stejně jako v oblasti bezpečnosti výrobků. Zlepšit se má i ochrana spotřebitelů na online tržištích a využívání digitálních nástrojů, které budou dohlížet na prostředí elektronického obchodu prostřednictvím digitálního pasu výrobku a nových nástrojů umělé inteligence pro odhalování potenciálně nevyhovujících výrobků. Stejně tak i ochrana životního prostředí, včetně přijetí prvního akčního plánu týkajícího se nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků, a výzva k urychlenému přijetí cílené změny rámcové směrnice o odpadech. ●

► Vláda schválila Akční plán pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin

Česko je chovatelskou velmocí a má dlouhou tradici v chovu exotických zvířat, akvaristice i pěstitelství vzácných rostlin. V mnoha ohledech je to přínosné a obohacující, ať už z pohledu vědeckého výzkumu, zachování genetické rozmanitosti, nebo vzdělávání.

Tento rozvinutý obchod však v žádném případě nesmí zahrnovat nelegální druhy, jejichž pašování a obchod s nimi ohrožuje přírodu i bezpečnost lidí. Nelegální obchod s ohroženými druhy patří k nejvýnosnějším formám organizovaného zločinu a představuje vážné nebezpečí pro biodiverzitu celého světa. Proto vláda v únoru schválila Akční plán pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin do roku 2028, který boj proti tomuto druhu kriminality zefektivní.

Česko patří v Evropské unii mezi země s nejvyšším objemem obchodu se živými zvířaty a rostlinami, a to jak v rámci legálního trhu, tak v oblasti nelegálních aktivit. Nelegální část obchodu je ovlivněna také aktivitami asijských komunit, kde je žádána zejména slonovina, nosorožčí rohy a tygří produkty.

„Nelegální obchod s živými zvířaty a rostlinami nebo výrobky ze vzácných dřevin či slonoviny je vysoce organizovaná trestná činnost, označovaná jako wildlife crime. Tato kriminalita je propojena s celou řadou nelegálních aktivit, jako je týrání zvířat, praní špinavých peněz, daňové úniky nebo ohrožení veřejného zdraví. Ve světě se dokonce objevily případy, kdy byl z výnosů z tohoto obchodu financován terorismus,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík a dodává: „Nejde přitom jen o ekonomickou zátěž, ale především o přežití některých ohrožených druhů. Ačkoliv jsme už v Česku dosáhli důležitých zlepšení, stále máme před sebou dlouhou cestu, protože tento druh kriminality je velmi dobře organizován a přesahuje hranice států. Jsem však přesvědčen, že naplňování opatření navržených v Akčním plánu nám pomůže wildlife crime efektivněji potírat.“

Akční plán obsahuje osm hlavních cílů, které byly podrobně rozpracovány do devatenácti konkrétních opatření. Mezi ně patří zvýšení povědomí o důležitosti tématu wildlife crime a posílení spolupráce mezi zainteresovanými orgány obzvláště v oblasti šetření a potírání této trestné činnosti, a to i na mezinárodní úrovni. Pro fungování

kontrolních systémů je podstatné vytvoření fungující pracovní skupiny v čele s národním koordinátorem a zavedení evidence jednotlivých případů. Akční plán klade důraz na zkvalitnění systému vzdělávání pracovníků a zřízení specializovaných útvarů pro odhalování environmentální kriminality, lepší pracovní podmínky pro jejich zaměstnance, zvýšení efektivity vymáhání práva, lepší využití forenzních metod či vyšší kontrolu internetového obchodu s ohroženými druhy. Implementací akčního plánu by mělo dojít ke zlepšení péče o zajištěné exempláře v záchranných centrech a měla by se zvýšit osvěta veřejnosti o wildlife kriminalitě. Novinkou je i vyhodnocování biorizik spojených s nelegálním obchodem.

„Nově se zaměříme také na hodnocení zdravotních rizik spojených s nelegálním obchodem se zvířaty, abychom lépe zabránili šíření nemocí přenášených na lidi. Tato zvířata nejsou pod veterinární kontrolou, což může vést k šíření nebezpečných virů a bakterií,“ dodává ministr Hladík.

Česko je v otázce ochrany ohrožených druhů jednou z nejméně úspěšných zemí v Evropě. ●

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové způsobilé výdaje

1 371 989 Kč

Celková výše dotace

1 167 041 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

► RE-USE CENTRUM V HEŘMANOVĚ MĚSTCI: NEPOTŘEBNÉ VĚCI NEMUSÍ PATŘIT NA SKLÁDKU

Dnešní doba přeje všemu, co je vstřícné k životnímu prostředí, ať už v podobě recyklace, upcyklace, či downcyklace. Mnohé obce v posledních letech zřizují re-use centra, která tomuto trendu plnohodnotně dostávají, a ještě nabízejí další ekonomické, sociální i environmentální výhody. **Hlavním důvodem pro jejich zřizování bývá prevence vzniku odpadu, který je pro obce v rozpočtu častou ekonomickou zátěží. Pro ostatní je to příležitost, jak nepotřebným, ale funkčním věcem najít druhý život.**

Dříve tomu nebylo jako dnes a společnost k opětovnému využívání a obecně používání věcí nenutila ohleduplnost a společenská odpovědnost k životnímu prostředí. Šlo o čistě ekonomickou nutnost s prostým ekonomickým cílem – zachovat materiály a již vytvořené hodnoty. Lidé se snažili předcházet škodám, ke kterým by došlo vyhazováním věcí. A tak se kovové předměty přetavovaly, oblečení se dědilo a přešívalo, stroje se opravovaly.

To vše dnes zažívá veliké obrození, které se znovu zrodilo pod pojmem re-use. Známe ho i pod dalšími jmény jako recyklace, upcyklace, downcyklace a třeba i remanufacturing.

Slovo re-use dnes chápeme jako činnost, kdy danou věc použijeme znovu. Abychom měli šanci to udělat, vznikají v posledních letech v českých a moravských městech díky dotaci z OPŽP takzvaná re-use centra. A to je dobře.

Ve sběrných dvorech totiž skončilo a na mnoha místech stále ještě končí velké množství velkoobjemového odpadu, nábytku, spotřebičů, elektroniky, ale i dalších věcí, které by ještě mohly dále sloužit

Re-use centrum je místo, kam mohou lidé odnést nepotřebné věci, které může ještě někdo další využít. Tyto věci se vracejí do oběhu a jsou v re-use centru k prodeji za mnohdy symbolické ceny.

Velká městská re-use centra nejčastěji nabízejí nábytek, domácí potřeby, školní a sportovní potřeby, knihy, hudební nosiče, oblečení a nářadí. Jejich součástí mohou být i dílny, kde je možné si věci opravit. Re-use centra pořádají i další vzdělávací akce, které mají šířit kulturu opravování a úctu k řemeslné práci.

CO JEDEN VYHODÍ, může se dalšímu hodit. Nového zboží se vyrábí hodně, ale jeho nákup není vždy jedinou variantou, jak si pořídit vybavení. V re-use centrech můžete najít nábytek, hračky, nádobí a další věci, které budou sloužit další roky.

a plnit svou funkci. A právě zřízení re-use centra coby místa, kam občané mohou odevzdat věci, které oni již nepotřebují, ale které by třeba mohl ještě použít někdo jiný, je jednou z možností, jak ještě použitelné věci zachránit. Zboží je v re-use centru bezúplatně přijato, případně opraveno, zrepasováno a připraveno k prodeji, který pak přináší extra příjem do obecního rozpočtu.

„V Česku re-use centra existují a efektivně fungují. Jsou většinou zřízena jako místní komunitní centra nabízející plnohodnotnou alternativu obchodním centrům. Existují i opravárny s designovými předměty,“ vysvětluje Filip Rejthar ze společnosti CIRA Advisory, která poskytuje poradenství v zakládání re-use center.

Zavedení re-use centra nejenže naplňuje legislativní požadavky MŽP v rámci předcházení vzniku odpadu, ale také zvyšuje společenskou odpovědnost vůči životnímu prostředí, vytváří funkční alternativy k nadměrné produkci odpadu a nabízí i další benefity, které jsou pro fungování obce přínosné. Nejenže se jejich prostřednictvím daří snižovat náklady na odstraňování odpadu, ale také se vytváří pracovní příležitosti pro osoby, které mívají problematické uplatnění na klasickém pracovním trhu, a vznikají dobrovolnické pozice.

KROMĚ RE-USE CENTER EXISTUJÍ I DALŠÍ MOŽ- NOSTI, JAK DÁT VĚCEM ŠANCI NA DALŠÍ ŽIVOT

RE-USE POINT je vyhrazené místo na sběrném dvoře, například kontejner, kam obsluha dvora odkládá věci, které by ještě mohly sloužit dál. Lidé si mohou věci za symbolický poplatek odnést.

DOBROČINNÝ OBCHOD provozují neziskové organizace, které v něm prodávají darované věci. Většinou jde o neprodané oblečení z obchodů nebo nošené oblečení od individuálních dárců. Výtěžek z prodeje neziskové organizace využijí na financování svých aktivit.

MATERIÁLOVÁ BANKA slouží jako sklad věcí určených pro konkrétní činnost. Může jít o kartonové krabice, přebytky z výroby, které někdo využije, látky a šicí potřeby nebo materiál zbylý z veletrhu, jako jsou třeba PVC plachty. Banka může věci přijímat od firem i jednotlivců. Věci jsou většinou určeny pro e-shopy, řemeslníky a další kreatívce, kteří je dokážou využít ve své práci. Na stejném principu fungují i tzv. nábytkové banky, které shromažďují nábytek, pro který nemají majitelé využití, ale ten je přitom stále použitelný.

SWAP je akce, kam lidé mohou donést věci, které nepotřebují, a naopak si odnést odložené věci ostatních. Výměnné akce se nejčastěji týkají oblečení, ale i potřeb do domácnosti, rostlin, knih, hudebních nosičů, sportovních potřeb a dalšího. Swap je rychlý způsob, jak se zbavit drobností či oblečení bez nutnosti organizovat časově náročné individuální prodeje a zároveň si odnést něco, co aktuálně potřebují. Swap je také dobrovolná výměna věcí pouze mezi dvěma lidmi, domluva probíhá nejčastěji na sociálních sítích ve skupinách k tomu určených nebo v rámci výměnného systému. Swapem lze nazývat i tzv. garage sales neboli podomní výprodeje, které jsou ve světě běžné a na některých místech už se pořádají i u nás.

FRESHOP slouží pro odložení věcí, které se mohou někomu hodit, a to na místě, které není primárně určeno k odkládání věcí. Jde o vyhrazený prostor, který slouží k setkávání nebo práci jako třeba restaurace, podniky nebo sídla organizací a slouží komunitě, která místo navštěvuje. Freshopy je možné zřizovat všude tam, kde je příležitost k výměně předmětů v malém bez finanční protihodnoty.

► Heřmanův Městec

Re-use centrum zřídili v areálu sběrného dvora i v Heřmanově Městci na Chrudimsku. „Lidé tam budou moci odkládat věci, které už v domácnostech nepotřebují, a zájemci si pak tyto věci budou moci zdarma vzít,“ ujasnil tehdejší starosta Josef Kozel situaci ještě před otevřením centra. „Bude to zajímavé, chceme to zkusit. Uvidíme, jaký to bude mít úspěch,“ řekl a dodal: „Staré věci dostanou ještě šanci na využití. Pokud nebudou příliš blíže do městečka vyzvednuty jinými zájemci, ekologicky se zlikvidují. Investice nás stála kolem dvou milionů korun, dostali jsme 90procentní dotaci.“

Těsně před zprovozněním dokončovali v Heřmanově Městci všechny náležitosti,

aby centrum mohlo být uvedeno do provozu. Upravili z toho důvodu část areálu sběrného dvora a vybudovali přístřešek a oplocení, které jsou součástí re-use centra.

Podobné centrum už mělo v té době zavedené Vysoké Mýto – takzvaný Kujebazar, kde si lidé mohou použité věci pořídit za malý poplatek. Město pak pod heslem „co utratíš v bazaru, to vykvete po jaru“ vkládá veškerý výtěžek z prodeje předmětů na Kujebazaru do městské zeleně. Každý rok nakoupí potřebné rostliny, stromy nebo cibuloviny, které pak ve městě společně vysází, a ony jim pak dělají radost po celý rok.

Recyklační centrum vzniklo v Heřmanově Městci na konci roku 2019 a po prvním roce fungování bylo jasné, že se nápad osvědčil. „Částečně byla veřejností tato možnost poptávána, ale především jsme to udělali kvůli znovuvyužití výrobků, prodloužení jejich života. Ve sběrném dvoře jsme zaznamenali zvýšený podíl věcí, které nemusely končit na skládce, a tak jsme to jednoduše řečeno zkusili,“ vysvětloval tehdy Josef Kozel. Re-use centrum se od svého otevření dále rozvíjí a je veřejností hojně navštěvováno. Ve městě to vnímají jako povedený krok a uvědomují si, že je na něm stále co rozvíjet, protože má větší potenciál než ten současný.

Centrum funguje hned vedle sběrného dvora. Lidé si na jeho existenci rychle zvykli, ale využívají jej i lidé odjinud. Dá se tam najít a odložit ledasco od nádobí přes drobné předměty na vybavení domácnosti, lampy, konferenční stoly, občas i dveře, knihy, kola, koloběžky a lyže až po drobné nářadí. Naopak tu není možné zanechat, a tedy ani zakoupit elektroniku a z hygienických důvodů ani oblečení, obuv, čalouněné věci, peřiny, matrace a podobně.

I v Heřmanově Městci jsou všechny finanční prostředky získané z provozu re-use centra investovány do výsadby zeleně a z té se pak těší celé město. ●

Re-use centra se v naší zemi nacházejí například v Ostravě, Brně, Praze, Zábřehu, Heřmanově Městci, Chrudimi, Vysokém Mýtu, Českých Budějovicích, Plzni a dalších městech. Kromě velkých městských re-use center vznikají i re-use centra zaměřená jen na určitý segment, například nábytková re-use centra nebo re-use centra dětských věcí a hraček.

► Federace nábytkových bank a re-use center

Jedná se o sdružení nábytkových bank a re-use center působících v Česku, společensky a environmentálně prospěšných organizací, které pomáhají předcházet vzniku komunálního odpadu.

Federace se snaží propojovat již existující místa, iniciovat vznik dalších a starat se o rozvoj a podporu tématu mezi veřejností a veřejnou správou tak, aby se re-use stalo jasně chápaným pojmem a běžnou alternativou pro odložení věcí. Jinými slovy skrze změnu spotřebitelského chování nabízí re-use řešení, ve kterém nekončí použitelné věci na skládkách bez další možnosti využití, ale vrací se zpět do oběhu prostřednictvím organizací, které zajišťují jejich odběr, opravu a redistribuci.

Organizace sdružuje existující re-use provozovatele, sdílí poznatky a zkušenosti, inspirované příklady dobré praxe z domova i ze zahraničí. K tomu nabízí svou odbornost v oblasti re-use a konzultaci záměru na otevření re-use centra či nábytkové banky, šíří téma re-use v médiích a pro členské organizace připravuje standardy práce a metodiku činnosti. Pečuje o partnerství s veřejným i soukromým sektorem, je hlasem členských organizací a tématu re-use v jednání s místní a státní správou a chce více re-use center v každém kraji.

Stát se členem Federace je příležitostí k vzájemnému sdílení know-how a praktických zkušeností z provozování re-use center a nábytkových bank, být první u legislativních i dotačních aktualit, networkovat, dále se vzdělávat a zapojit se do společných projektů. Cílem Federace je vytvořit silnou členskou základnu, která bude tvořit aktivní síť udržitelných a spolupracujících re-use provozů od sociálního podniku, renovační dílny po kreativní agenturu, záchranu starého nábytku a materiálů pro tvorbu před vyhozením po re-use eventy a swap. Re-use centra nemají jednotnou podobu, mnohdy reagují na limity prostoru či různé cílové skupiny a to vše je jen

příležitostí k tomu, aby vznikala nová místa s kreativní koncepcí a vizí dlouhodobé udržitelnosti. Také členské organizace Federace jsou stejně různorodé jako re-use samotné.

Komukoliv, kdo uvažuje o založení re-use centra či nábytkové banky a fandí myšlence „lepší nežli vyhodit je opětovně použít“, tedy Federace ráda pomůže s realizací. Tvoří a konzultuje projektové záměry, dokáže na míru uspořádat odborné školení, kulatý stůl nebo stakeholder dialog. Ať už jde o neziskovku, obec, kraj, nebo sousedský spolek, je tu i pro ty, kteří jsou úplně na začátku – nabízí nezávaznou konzultaci, utřídění myšlenek a pojmů. ●

► Co je co: upcyklace, downcyklace...

Upcyklace, recyklace a downcyklace jsou pojmy, které se objevují ve spojitosti s udržitelností a péčí o naši planetu. Představují různé způsoby, jak se vypořádat s odpadem a starými věcmi.

Upcyklace je proces přeměny, kdy z něčeho nepotřebného vytvoříte jinou, užitečnou věc a původní předmět tak posunete na vyšší úroveň. Upcyklujete, když z kalhot ušijete tašku, když zkrátíte košili a vytvoříte si slušivý crop-top, když nově natřete botník místo toho, abyste ho vyhodili a koupili si nový, když schováte sklenici od okurek, odstraníte z ní etiketu a používáte ji jako dózu na ořechy. Prostě pokaždé, když se něco opraví a dál využívá namísto toho, aby se vytvořil odpad, dochází k upcyklaci.

S upcyklací souvisí pojem **recyklace**. Jaký je mezi nimi rozdíl? Upcyklací vzniku odpadu předcházíte tím, že daný produkt využijete dále, pokud však předmět končí v koši, je žádoucí, aby se daly i jako odpad nějak vy-

užít – recyklovat – a mohlo z nich vzniknout něco jiného. Recyklujete, když třídíte odpad: suroviny, které má smysl třídít i v jednočlenné domácnosti, jako jsou papír, sklo, plasty a tetrapakové obaly, když prošlé léky nevyhazujete do směsného odpadu, kam nepatří, ale vracíte je do lékáren. Pokud to s recyklací myslíte vážně, třídíte i hliník a gastroodpad, založte si doma kompost, nakládejte správně i s méně bezpečným odpadem: sběrné kovové boxy na baterie, které obsahují kyselinu, a proto do popelnice nesmí, najdete téměř v každém supermarketu, stejně tak boxy na nefunkční zářivky a žárovky. Věděli jste ale, že recyklovaný papír nesmí být mokrá ani mastný? To znamená, že taková krabice od pizzy či použitý kelímek od kávy bohužel re-

cyklovat nelze, a patří tedy do směsného odpadu. Papír, který prošel vícero recyklacemi, jako například plato od vajec nebo rulička od toaletního papíru, je na pomyslném konci své cesty, a už jej tedy nelze dále recyklovat. Proto i tyto předměty patří do směsného odpadu. Stejně tak se nedají recyklovat ani mikroténové sáčky, které končí ve spalovnách. Proto je dobré jejich používání co nejvíce minimalizovat.

Kromě upcyklace a recyklace existuje i **downcyklace**. Downcyklujete, když z dřevěného oblečení vytvoříte hadry na podlahu místo toho, abyste si v drogerii koupili hadry nové, když kartonem z krabice přikryjete podlahu, aby se nezašpinila, když malujete nábytek, místo toho, abyste si koupili roli igelitů, nebo když skladujete papír do kontejneru v papírové tašce, kterou rovnou vyhodíte místo toho, abyste si kupovali nový, speciální koš na papír. Downcyklací sice snížíte hodnotu daného předmětu, ale i tak mu dáváte nové využití a hlavně si díky tomu nemusíte kupovat nic nového. A to se počítá. ●

Operační program Životní prostředí – VYHLÁŠENÉ

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
52	Protipovodňová opatření Přírodě blízká a protipovodňová opatření i projekty pro retenci srážkové vody. Pro vybrané ITI aglomerace	31. 3. 2025	427 000 000 Kč
53	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Pro regiony ITI Olomoucké a Zlínské aglomerace	31. 3. 2025	33 000 000 Kč
54	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Pro regiony ITI Brněnské a Mladoboleslavské aglomerace	31. 3. 2025	173 000 000 Kč
55	Svoz a zpracování odpadu ITI projekty svazu a zpracování odpadu Hradecko-pardubické, Mladoboleslavské, Ústecko-chomutovské a Plzeňské aglomerace	31. 3. 2025	632 000 000 Kč
56	Snížení energetické náročnosti veřejných budov Revitalizace budov veřejného sektoru s úsporou energie. Pro ITI Karlovarské, Liberecko-jablonecké, Olomoucké a Zlínské aglomerace	31. 3. 2025	237 000 000 Kč
57	Snížení energetické náročnosti veřejných budov Revitalizace budov veřejného sektoru s úsporou energie. Pro ITI Pražské metropolitní oblasti (bez hl. m. Prahy) a Českobudějovické aglom.	31. 3. 2025	236 000 000 Kč
58	Obnovitelné zdroje energie pro veřejné budovy Výstavba a rekonstrukce OZE pro veřejné budovy. V rámci ITI Ostravské, Jihlavské, Olomoucké a Zlínské aglomerace	31. 3. 2025	214 000 000 Kč
67	Průzkum kontaminace životního prostředí Projekty průzkumu rozsahu znečištění horninového prostředí a rizik s ním spojených, včetně návrhu efektivního řešení	29. 4. 2026	150 000 000 Kč
68	Předcházení vzniku odpadu, svoz a jeho zpracování RE-USE centra, kompostéry, výstavba a modernizace sběrných dvorů, doplnění a zefektivnění systému odděleného sběru/svozu	30. 5. 2025	400 000 000 Kč
70	Podpora povodňové operativy Povodňové operativy, zvyšování povědomí obyvatel o povodňovém riziku a zvyšování resilience citlivých objektů před povodněmi	30. 4. 2025	60 000 000 Kč
72	Ekologické zátěže Sanace nejzávažněji kontaminovaných lokalit	14. 11. 2025	500 000 000 Kč
73	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova stávajících přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Určena je pro méně rozvinuté regiony	30. 6. 2025	400 000 000 Kč
77	Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře (méně rozvinuté regiony) Integrované projekty v rámci místního rozvoje CLLD realizovaného prostřednictvím MAS	30. 6. 2025	200 000 000 Kč
78	Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře (přechodové regiony) Integrované projekty v rámci místního rozvoje CLLD realizovaného prostřednictvím MAS	30. 6. 2025	200 000 000 Kč
79	Budování infrastruktury potravinových bank Podpora potravinových bank na celém území ČR	4. 1. 2027	50 000 000 Kč
80	Migrační koridory pro živočichy Zprůchodnění migračních překážek pro suchozemské i vodní živočichy	30. 6. 2025	80 000 000 Kč
82	Ochrana půdy Zavádění půdoochranných technologií	30. 6. 2025	60 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – AOPK ČR

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
9	Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech Přírodě blízké vodní prvky, vegetační a krajinné prvky, sídelní zeleň a další opatření	30. 4. 2025	300 000 000 Kč
10	Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcenější části přírody a krajiny Péče o přírodní stanoviště a chráněná území, omezení invazních druhů, návštěvnická infrastruktura	30. 4. 2025	200 000 000 Kč
11	Zpracování studií a plánů Studie systému sídelní zeleně, územní studie krajiny, zpracování plánu ÚSES	30. 4. 2025	100 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – PLÁNOVANÉ

	Číslo výzvy a opatření	Zahájení příjmu	Alokace
81	Výstavba nových veřejných budov (pasivní nebo plusové budovy) Výzva je určena pro ITI Pražské metropolitní oblasti (vyjma území hl. města Prahy) a ITI Jihlavské aglomerace	2. 4. 2025	136 000 000 Kč

▶ Začala soutěž **Vesnice roku 2025**, cílem je upozornit na význam venkova

Foto: archiv SFŽP ČR

Pod záštitou Stálé komise pro rozvoj venkova byla na konci února v Senátu zahájena soutěž Vesnice roku 2025.

Příhlášky do soutěže mohou obce podávat do 30. dubna 2025. Celkový vítěz letošního ročníku soutěže bude znám 20. září a jeho vyhlášení proběhne v obci, která zvítězila v loňském roční-

ku, tedy ve Vacově v Jihočeském kraji. „Náhlé změny počasí ovlivňují každou obec v naší zemi. O to důležitější je, aby starostové a starostky mysleli na ochranu přírody a aktivně zapojovali veřejnost do péče o krajinu. Ocenění Zelená stuha

ukazuje inspirativní příklady obcí, které v oblasti životního prostředí dělají něco navíc – a dělají to opravdu dobře. Proto navyšujeme podporu pro vítěze krajských kol na 800 tisíc korun a na 1,4 milionu korun zvyšujeme i ocenění pro celostátního vítěze, který bude navíc reprezentovat Česko v mezinárodní soutěži,“ řekl ministr životního prostředí Petr Hladík.

„Soutěž Vesnice roku má v Česku svoji prestiž, a i když nám covidová léta soutěž na dva roky přerušila, podařilo se na ni po této vynucené pauze navázat, za což jsem nesmírně ráda. Počet přihlášených obcí v minulém roce opět stoupl. Přihlášením se do soutěže nezíská obec jen stuhu nebo titul Vesnice roku, i když o ten jde jako v každé jiné soutěži samozřejmě také. Ale samotná účast v soutěži přináší spoustu inspirace do dalšího rozvoje obce a motivace do další práce pro obec i pro její obyvatele. Ocenění nezískává jen starosta obce, ale neopomenutelně i samotní aktivní obyvatelé našich krásných vesnic, našeho venkova, jež spolek zastupuje a má ho ve svém názvu,“ řekla předsedkyně Spolku pro obnovu venkova Veronika Vrecionová.

Do soutěže se mohou přihlásit všechny obce, tedy i města a městyse, s maximálně 7 500 obyvateli, které mají zpracován vlastní strategický dokument zabývající se rozvojem obce. V minulém roce se do soutěže přihlásilo celkem 196 obcí ze všech krajů České republiky. Vítězem a nositelem titulu „Vesnice roku 2024“ se stala obec Vacov z Jihočeského kraje. ●

Odebírejte **Prioritu** v elektronické podobě!

Spotřebujeme méně papíru, nafty a energií

Dostanete ji **hned** v den vydání

Přistane vám **do e-mailu**

priorita.cz

Národní program Životní prostředí

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
1/2022	Zelená stuha Obce oceněné titulem „Zelená stuha“ a „Zelená stuha ČR“ – zeleň, obnova a budování cest, rekonstrukce drobných stavebních objektů...	1. 4. 2025	21 000 000 Kč
NPO 1/2024	Energetická osvěta a dotační poradenství Zajištění poradenství a administrativní podpora pro žadatele v rámci NZÚ Light	31. 12. 2025	600 000 000 Kč
3/2024	Emise ze stacionárních zdrojů Technologie ke snížení emisí těžkých kovů a pachových látek	5. 5. 2025	30 000 000 Kč
4/2024	Ekologická likvidace autovraků Poskytnutí podpory za komodity odevzdané v roce 2024	31. 3. 2025	50 000 000 Kč
5/2024	Výkupy pozemků ve zvláště chráněných územích Zlepšení podmínek pro praktickou péči o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma	31. 12. 2026	95 000 000 Kč
	Obnova infrastruktury pro ŽP po povodni 2024 Obnova vodohospodářské infrastruktury i dočasná opatření pro nakládání s odpadními vodami a zajištění pitné vody v obcích zasažených povodní po 12. 9. 2024	31. 3. 2025	2 000 000 000 Kč
13/2024	Krajinné prvky Tvorba nových a obnova stávajících vegetačních prvků a struktur, včetně opatření proti vodní a větrné erozi, či odstranění negativních funkcí odvodňovacích zařízení v krajině	30. 6. 2025	400 000 000 Kč
14/2024	Ochrana ozonové vrstvy a klimatického systému Snížení pravděpodobnosti vypouštění fluorovaných skleníkových plynů a látek poškozujících ozonovou vrstvu Země do ovzduší	31. 12. 2025	30 000 000 Kč
15/2024	Péče o krajinné prvky Péče o vybrané krajinné prvky evidované v LPIS jako ekologicky významné prvky	31. 3. 2026	100 000 000 Kč
16/2024	Podpora obcí v národních parcích Vybavenost a infrastruktura pro potřeby obyvatel a návštěvníků národních parků	29. 8. 2025	150 000 000 Kč
18/2024	Institucionální rozvoj ekocenter Environmentální výukové programy a akce pro žáky a studenty, vzdělávací programy pro veřejnost a osvětové programy	17. 4. 2025	220 000 000 Kč
NPO 1/2025	Zvyšování odborných energetických kompetencí Energetické vzdělávání a zvyšování odborných kompetencí osob poskytujících základní poradenské služby v oblasti energetiky	30. 4. 2025	6 000 000 Kč
2/2025	Monitoring složek životního prostředí Zajištění střednědobého a dlouhodobého monitoringu životního prostředí	30. 4. 2025	164 000 000 Kč
3/2025	Čištění odpadních vod v krasových oblastech Zlepšení kvality povrchových a podzemních vod v krasových oblastech CHKO Český kras a CHKO Moravský kras	31. 12. 2026	200 000 000 Kč

Modernizační fond

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
ENERG ETS 1/2024	Modernizace zdrojů, technologií a zařízení v průmyslu v EU ETS Modernizace zdrojů energie a výrobních a zpracovatelských technologií v průmyslu	30. 6. 2025	15 000 000 000 Kč
PUBGRID 1/2024	Modernizace veřejného osvětlení Obnova a modernizace soustav veřejného osvětlení v obcích na území národních parků	28. 2. 2025	230 000 000 Kč
TRANSGov 1/2024	Modernizace dopravy (I. kolo) Energetické úspory osobní železniční dopravy formou pořízení nových železničních vozidel. První kolo výzvy slouží k výběru úspěšných projektových záměrů	31. 3. 2025	15 000 000 000 Kč
GREENGAS 1/2024	Obnovitelná plynná a kapalná paliva Instalace nových elektrolyzérů výroby vodíku a akumulaci elektrické energie do vodíku	30. 6. 2025	3 000 000 000 Kč
ENERGCom 1/2024/FN	Vytvoření fondu na poskytování úvěrů pro podnikatelský sektor Finanční nástroj v podobě fondu poskytujícího zvýhodněné úvěry na zlepšení energetické účinnosti a snižování spotřeby energie v budovách a modernizaci energetických, výrobních či zpracovatelských zařízení v podnikatelském sektoru	15. 4. 2025	481 180 000 Kč
TRANSGov 1/2025	Modernizace vozidel MHD Zvýšení podílu vozidel s alternativním pohonem v České republice	31. 1. 2026	7 300 000 000 Kč
I+ 1/2025	Modernizace energetických soustav (předkládání projektových záměrů) Projektové záměry mohou v prvním kole získat podpůrné stanovisko SFŽP ČR	31. 3. 2025	-

Operační program Spravedlivá transformace

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
KVK / 19		30. 6. 2025	50 000 000 Kč
ULK / 20	Řemeslné inkubátory Podpora vzniku řemeslných dílen	30. 6. 2025	300 000 000 Kč
MSK / 21		30. 6. 2025	200 000 000 Kč
KVK / 25		30. 6. 2025	60 000 000 Kč
ULK / 26	Obnova území – příroda a krajina Individuální projekty na obnovu přírody a krajiny	30. 6. 2025	90 000 000 Kč
MSK / 27		30. 6. 2025	225 000 000 Kč
KVK / 28		30. 6. 2025	60 000 000 Kč
ULK / 29	Obnova území – infrastruktura Výstavba a modernizace komunikací pro cyklisty, zpřístupnění lokalit s přírodní, kulturní nebo technickou hodnotou	30. 6. 2025	120 000 000 Kč
MSK / 30		30. 6. 2025	275 000 000 Kč
KVK / 31		30. 6. 2025	60 000 000 Kč
ULK / 32	Vzdělávání ve firmách Profesní vzdělávání a rekvalifikaci zaměstnanců ve firmách zasažených transformací	30. 6. 2025	500 000 000 Kč
MSK / 33		30. 6. 2026	360 000 000 Kč
Výzva I.	Úvěr transformace pro Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj Bezúročné úvěry Národní rozvojové banky na podporu investičních aktivit malých a středních podnikatelů	31. 12. 2026	1 800 000 000 Kč
MSK / 34	Obnova území – strategické brownfieldy Příprava projektové dokumentace a budování technické infrastruktury pro projekty tzv. strategických brownfieldů	30. 6. 2025	500 000 000 Kč
ULK / 58	Posílení sociální stability v Ústeckém kraji	30. 6. 2025	400 000 000 Kč
KVK / 59	Výzva pro obce na podporu vzdělávání a zaměstnanosti mladých lidí	30. 6. 2025	150 000 000 Kč
ULK / 60	Kulturní a kreativní centra Rekonstrukce či rozšíření kreativního centra, nákup vybavení	30. 6. 2025	460 000 000 Kč
KVK / 62	Zájmové vzdělávání a osvěta	31. 12. 2025	25 000 000 Kč
ULK / 63	Vzdělávací a osvětové programy související s klimatickou změnou a možností adaptace regionu	31. 12. 2025	25 000 000 Kč
MSK / 64		31. 12. 2025	40 000 000 Kč
KVK / 65	Infrastruktura pro další vzdělávání Výzva navazuje na podporu z IROP a doplňuje ji širší nabídkou podpory např. pro domy přírody, ekocentra, střediska volného času, domy dětí a mládeže a další	13. 6. 2025	150 000 000 Kč
ULK / 66		13. 6. 2025	150 000 000 Kč
ULK / 68	Podpora výzkumu a vývoje v Ústeckém kraji Posílení výzkumné kapacity vědeckých pracovišť a zvýšení kvality vědeckých týmů	1. 9. 2025	800 000 000 Kč
KVK / 70	Podpora regionálního školství Podpora zejména škol s nejvyšším poměrem žáků ze znevýhodněného prostředí	30. 6. 2025	220 000 000 Kč

CHYSTÁTE SE ŽÁDAT V OPST O PODPORU VÝZKUMNÝCH KAPACIT? PŘIHLASTE SVŮJ PROJEKT DO SISTA

Zájemci o podporu výzkumných kapacit v Karlovarském a Ústeckém kraji mohou předkládat své projektové záměry do sdíleného informačního systému Technologické agentury ČR (SISTA). Příjem návrhů projektů probíhá do 19. března 2025.

Ministerstvo životního prostředí jako řídicí orgán Operačního programu Spravedlivá transformace 2021–2027 informuje, že v březnu 2025 bude vyhlášena tematická výzva Budování výzkumných kapacit v Karlovarském kraji a Ústeckém kraji.

Nutnou podmínkou k účasti je podání návrhu projektu prostřednictvím sdíleného informačního systému Technologické agentury ČR a získání kladného stanoviska TA ČR.

Základní kroky k získání podpory

- Úspěšné podání návrhu projektu v SISTA a získání souhlasného stanoviska, respektive se splněním minimální bodové hranice 80 bodů.
- Následně podání žádosti o podporu přes ISKP21+ (kde je povinnou přílohou souhlasné stanovisko) v rámci výzvy OPST. Zde proběhne standardní hodnotící proces a na základě výsledků tohoto hodnocení projedná Výběrová komise OPST konkrétní žádosti a rozhodne o tom, které projekty doporučí nebo nedoporučí k financování.

Pro konečnou podporu projektu budou rozhodující podmínky ve výzvě OPST, zejména co se týče způsobilosti výdajů a struktury rozpočtu. ●

Foto: archiv SFŽP ČR

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Louka: Biokoridor

Krajinu v okolí obce Louka lze charakterizovat jako bezlesou, intenzivně zemědělsky obdělávanou. Vybudování biokoridoru výrazně posiluje ekologickou i protierozní funkci krajiny, vznikl nový biotop s významným příznivým vlivem na druhy živočichů.

Celkové způsobilé výdaje
700 570 Kč
Dotace z EU
700 570 Kč

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.3 – Posílit přirozené funkce krajiny
Název projektu: Vybudování lokálního biokoridoru LBK7 Díly nad Maňáky
Kraj: Jihomoravský
Okres: Hodonín
Příjemce podpory: obec Louka
Ukončení projektu: 30. 6. 2024

Foto: archiv SFŽP ČR

Kyjov: Lesopark ve městě

V Kyjově vznikl nový lesopark, s trávníky s vysokým podílem bylin a dřevinami, které odpovídají regionu. Byl regenerován stávající porost a zvýšilo se množství zeleně ve městě.

Celkové způsobilé výdaje
2 786 845 Kč
Dotace z EU
1 672 107 Kč

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.4 – Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech
Název projektu: Výsadba příměstské zeleně v lokalitě U Vodojemu
Kraj: Jihomoravský
Okres: Hodonín
Příjemce podpory: město Kyjov
Ukončení projektu: 30. 9. 2022

Foto: archiv SFŽP ČR

NÁRODNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Liptaň: systém DČOV

V obci nechali realizovat soustavu domovních čistíren odpadních vod do kapacity 50 EO s cílem omezit znečištění povrchových a podzemních vod z komunálních zdrojů. V obci Liptaň bylo vybudováno 127 domovních čistíren odpadních vod.

Celkové způsobilé výdaje
25 927 848 Kč
Dotace ze SFŽP ČR
13 960 000 Kč

Podoblast podpory: 1.3.B – Domovní čistírny odpadních vod
Název projektu: Decentralizovaný systém likvidace odpadních vod v obci Liptaň
Kraj: Moravskoslezský
Okres: Bruntál
Příjemce podpory: obec Liptaň
Ukončení projektu: květen 2022

Foto: archiv SFŽP ČR

Černíč: Napojení vrtu na vodovod

V Černíči v části obce Hradešice převedli již vyhloubený průzkumný hydrogeologický vrt na vodní dílo a nechali jej napojit na stávající vodovod v obci. Zlepšilo se tak zásobování pitnou vodou.

Celkové způsobilé výdaje
1 135 549 Kč
Dotace ze SFŽP ČR
794 884 Kč

Podoblast podpory: 1.6.A – Průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody
Název projektu: Černíč – vrtaná studna HJ-7 a její napojení na stávající systém veřejného vodovodu
Kraj: Plzeňský
Okres: Klatovy
Příjemce podpory: obec Hradešice
Ukončení projektu: říjen 2023

OPERAČNÍ PROGRAM SPRÁVEDLIVÁ TRANSFORMACE

Dětmarovice: Konektivita školy

Škola zkvalitnila vnitřní konektivitu a zabezpečení připojení k internetu v souladu se Standardem konektivity škol, což umožní zkvalitnit vzdělávací infrastrukturu pro práci s digitálními technologiemi.

Celkové způsobilé výdaje
3 760 482 Kč
Dotace z EU
3 196 409 Kč

Název projektu: Modernizace vnitřní konektivity v ZŠ Dětmarovice
Kraj: Moravskoslezský
Okres: Karviná
Příjemce podpory: ZŠ a MŠ Dětmarovice
Ukončení projektu: prosinec 2024

Foto: ZŠ Dětmarovice

Ústí nad Labem: Technologický inkubátor

Pořízení movitého majetku k technologickému vybavení provozovny technologického inkubátoru. Nákup služeb k vývoji webových stránek a aplikací k umožnění uživatelsky přívětivé interakci uživatelů, jako je registrace, rezervace a správa.

Celkové způsobilé výdaje
1 755 435 Kč
Dotace z EU
1 492 120 Kč

Název projektu: Řemeslný inkubátor Print Hub 3D
Kraj: Ústecký
Okres: Ústí nad Labem
Příjemce podpory: Regast, spol. s r. o.
Ukončení projektu: prosinec 2024

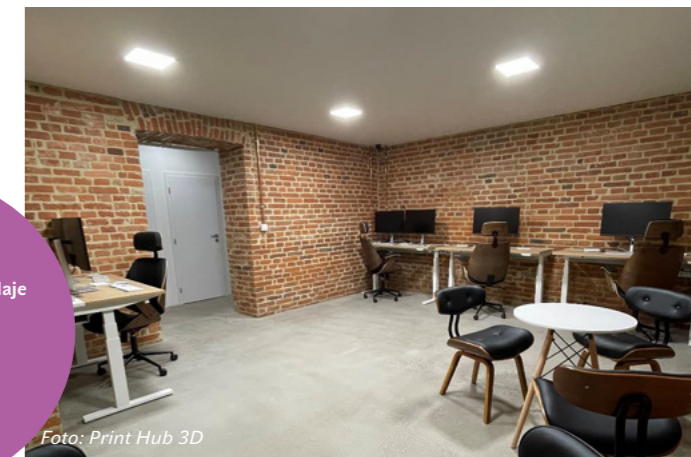

Foto: Print Hub 3D

MODERNIZAČNÍ FOND

Třinec: Modernizace teplovodních rozvodů

Modernizace vysoce energeticky ztrátových venkovních teplovodních rozvodů mezi kotelnou a jednotlivými vytápěnými objekty nacházejícími se v areálu Dřevomodelárny Slévárny Třinec. Vyměnilo se staré vedení za nové potrubí.

Celkové způsobilé výdaje
3 809 600 Kč
Dotace z ModFondu
1 714 320 Kč

Název projektu: Rekonstrukce rozvodů tepelné energie v areálu Dřevomodelárny
Kraj: Moravskoslezský
Okres: Frýdek-Místek
Příjemce podpory: Slévárny Třinec, a. s.
Ukončení projektu: červen 2024

Foto: archiv SFŽP ČR

Vlachovice: FVE ve výrobním areálu

Vybudování fotovoltaické elektrárny na volné ploše s pevným povrchem pomáhá firmě ve snižování nákladů na energie a vede k využívání obnovitelných zdrojů energie. Výrobní závod tak sníží spotřebu energie odebírané z distribuční sítě.

Celkové způsobilé výdaje
10 825 800 Kč
Dotace z ModFondu
3 370 256 Kč

Název projektu: Realizace FVE ve společnosti AGA – speciální technická pryž
Kraj: Zlínský
Okres: Zlín
Příjemce podpory: AGA – Speciální technická pryž, s. r. o.
Ukončení projektu: prosinec 2023

Foto: archiv SFŽP ČR

NATURHUS

Foto: greenhouseliving.se

Naturhus je ztělesněním vize o soběstačném, trvale udržitelném bydlení, které produkuje vlastní jídlo namísto odpadu. Je to dům, který si vyrábí vlastní energii namísto toho, aby ji jen spotřeboval, a dává svému majiteli možnost úplně vědomého obývání, když v každodenním provozu nahlíží pod pokličku všeho fungování, které drží pevně ve svých rukou – od toho, co jí, až po to, co za sebou spláchne do odpadu. Protože to, co spláchne do odpadu, se mu nakonec v rámci uzavřeného ekocyklu vrátí na stůl třeba v podobě zeleniny vlastnoručně vypěstované na zápraží.

Naturhus je švédský koncept obytného domu postaveného uvnitř skleníku v chladnějších zeměpisných šířkách. Skleník okolo domu vytváří příjemné středomořské klima a vlastně i celková scenerie působí, jako by dům stál mnohem jižněji na zeměkouli, než se ve skutečnosti nachází. Skleník umožňuje fungování uzavřeného cyklu rostlin, které jsou v něm vysazeny, tím, že jsou zalévány odpadní vodou z domu, kterou tak po nějaké době přeměňují v ovoce a zeleninu. Patia po obvodu domu jsou využívána od března do října. Skleník sice chrání své obyvatel od nepohodlí deště, sněhu a větru, ale zároveň jim dává pocit, že blíže živlům se snad ani bydlet nedá. Takový koncept také poskytuje obrovskou svobodu při stavbě samotného obytného domu uvnitř skleníku.

Naturhus se svou stavbou a funkcemi dá pospat v rámci čtyř okruhů: skleníku, obytného domu, technologie cyklu a energie a klimatu.

Skleník

Skleník Naturhusu se dá postavit na mnoho způsobů. Při tom nejběžnějším se využívá automatického odvětrávání ve střešním věnci a jednovrstvého 4 milimetry silného zasklení. Vyjde to o mnoho levněji než klasické izolační zasklení. Když totiž chcete obklopit celý dům skleníkem, je ve hře opravdu velké množství skla. A jedna vrstva skla v takovém případě úplně stačí na to,

aby v brzkém jaře vyhřála interiér skleníku na příjemných 20 stupňů Celsia.

Izolační sklo má tu výhodu, že se teplo uvnitř skleníku udrží déle a nebude zde docházet k příliš velkým teplotním výkyvům. Je to také ale o mnoho dražší řešení.

Skleník může mít ocelový nebo dřevěný rám. Profily, do kterých je sklo vsazeno, jsou často hliníkové. „Neustále se vyvíjíme a neúnavně pracujeme na tom, abychom zabezpečili, že všechny části

Obyvatelé Naturhusu jsou ve svém domově obklopeni nejen přírodními materiály, ale také celoročně kvetoucími růžemi a ovocnými keři a stromy plodícími vinné hrozny, kiwi, meruňky, fíky, mandle a broskve.

Naturhus je ukázkou trvale udržitelné architektury, která umožňuje skutečně trvale udržitelný způsob života, a to beze zbytku. Nabízí luxusní bydlení, které je ukázkou toho, jak v praxi může vypadat ekologie a s ní spojená snížená spotřeba energie.

stavby budou z trvale udržitelných materiálů,“ říká Fredrik Olson, zakladatel a hlavní architekt společnosti Greenhouse Living, která za konceptem Naturhus stojí. „Proto jsme zastánci dřevěného rámu skleníku a neustále pracujeme na jeho zdokonalování. Základy skleníku jsou vytvořeny z betonových bloků a propojujících základových zdí vybudovaných za použití portlandského cementu,“ doplňuje.

Vlastní obytný dům

Jde o vytápěnou obytnou budovu, energeticky efektivní kompaktní dům postavený z ekologických a klimatu vstřícných materiálů. Ideálně se jedná o dřevostavbu zateplenou materiály taktéž na dřevěné bázi. „Betonovým, ocelovým a ropným (plastovým) materiálům se snažíme v co největší možné míře vyhnout,“ potvrzuje Fredrik Olson. „Vzhledem k tomu, že střecha i fasády jsou před větrem, deštěm a sněhem ochráněny skleníkem, máme při navrhování domu opravdu velmi volnou ruku, samozřejmě s nezbytným ohledem na celkový architektonický design, v němž jsou dům a skleník velmi úzce provázány jak vzhledově, tak funkčně,“ připomíná.

Ekocyklus

Aby takový uzavřený cyklus dlouhodobě fungoval, je potřeba, aby byl zabezpečen oběh všech stavebních částí, které náš biologický svět vytváří. Nejvýrazněji to vystihují prvky vyživující rostliny – dusík, draslík a fosfor. Zjednodušeně řečeno je šedá odpadní voda (ze sprchy, kuchyně a prádelny) a černá odpadní voda (z toalety) napojena

Foto: greenhouseliving.se

na kompletní malokapacitní ekocyklický systém. Odpadní voda je zachytávána a ošetřena v soustavě nádrží v technické místnosti domu. V nich probíhá biologický proces, kdy se odpad přirozeně rozkládá za pomoci bakterií a přeměňuje ve vodu obsahující velké množství živin. Ta je pak zavlažovacím systémem rozváděna do záhonů, a tak se tu řeší dvě mouchy jednou ranou: zavlaha i hnojení. Rostliny vstřebávají živiny obsažené ve vodě a díky nim pak plodí a vytvářejí biomasu. Odpadní voda je tímto způsobem čištěna přímo na místě a dům nemusí být napojen na žádný kanalizační systém. Tento ekocyklus může být instalován i v jednodušší verzi, která zahrnuje jen šedou odpadní vodu, což pochopitelně snižuje vstupní náklady i velikost záhonů. Tato varianta je vhodná všude tam, kde je povinnost připojit se ke kanalizačnímu systému.

Dům má také zaveden systém na zachytávání dešťové vody, která je sbírána z celé nebo částečné plochy skleníkové střechy, poté je potrubím sváděna do nádrží na zemi či ve sklepech. Tato voda se pak používá na zavlažování zahrady a splachování záchodu, čímž se jí každý rok ušetří velké množství.

Společně s obrovskými možnostmi využití solárních článků k získávání vlastní čisté elektřiny a dalšími způsoby, jak dosáhnout maximální energetické efektivity, se Naturhus jeví jako dům splněných ekologických snů. ●

ECHO

V Bystřici pod Hostýnem opravují náměstí

V Bystřici pod Hostýnem na Kroměřížsku začali pracovat na druhé etapě rekonstrukce Masarykova náměstí. Upraví se zeleň a cesty, přibude vodní prvek, vybudují se i nádrže na dešťovou vodu. Voda ze čtyř nádrží se bude používat na zalévání zelených ploch, které také projdou obnovou. Na náměstí přibudou stromy a keře, založí se trávníky a radnice myslela i na květiny. Součástí relaxační zóny bude nový vodní prvek. Město počítá s dokončením v polovině příštího roku.

Architekti navrhli, jak by mohl vypadat Dům přírody Jeseníků

Přesně 31 návrhů se sešlo v architektonické soutěži o podobu plánovaného Domu přírody Jeseníků v Karlově Studánce. Porota vybírala z nabídek ateliérů z Česka, Slovenska, Velké Británie a Maďarska. Vyhlašovatelem soutěže byla Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a probíhala v souladu s pravidly České komory architektů. „Jeseníky jsou jedinečné pohoří, a přitom tu návštěvníci dosud nemají reprezentativní místo, kde by se mohli seznámit s jeho krásami. Dům přírody ale nabídne nejen expozici, ale také zázemí pro ekovýchovné programy, tematické přednášky, výstavy, projekce a tvůrčí dílny, a to jak pro veřejnost, tak i pro školy,“ vysvětluje ministr životního prostředí Petr Hladík.

Znojmo pokračuje v sanaci skal

Znojemská radnice se od roku 2016 zaměřuje na zabezpečení zvětrávacích skalních útvarů na srázu údolí Dyje pod historickým jádrem města. Letošní etapa se týká srázu pod znojemským hradem vysoko nad ulicí U Obrův hlavy. Rizika pro bydlení a kolemjdoucí spočívají v občasném samovolném uvolnění menších i větších skalních fragmentů, což potvrdil i odborný posudek. Cílem prací je proto posílit stabilitu masivu pomocí moderních technologií, jako jsou speciální kotvy, ocelové sítě a další opatření, která zároveň respektují okolní přírodu a charakter oblasti. Odborná firma odstraní náletovou vegetaci, očistí svah, odstraní rizikové skalní bloky, provede kotvení a nainstaluje kovovou síť. Část nákladů pokryje dotace z Operačního programu Životní prostředí.

Požáry v Los Angeles coby důsledek klimatické změny

Foto: Shutterstock/Arprince

Uplynulo pár týdnů a tragické požáry v Los Angeles zmizely z titulků hlavních i vedlejších světových zpráv. **Na místě je ale katastrofa stejně palčivá jako v prvních dnech a z odborných řad se ozývají hlasy, které poukazují na to, že nebyt klimatických změn, nemusely následky být tak bolestivé.**

Není jasné, jak k požárům, které na začátku letošního roku zpusťily většinu okresu Los Angeles, došlo, ale faktem je, že obecně většinu požárů způsobí lidé. Nevíme, proč vznikly – možná odblesku, elektrického vedení nebo nedbale odhozeného nedopalku. Mohlo jít dokonce o žhářství... Jak se toho ale autority snaží dopátrat, ukazuje se, že na celou tragédii je potřeba nahlížet z mnohem širšího úhlu pohledu. Něco se děje jinak, než tomu bylo doposud.

Načasování nemohlo být horší

Z vyšetřování vyplývá, že tentokrát došlo k souhře nejrůznějších environmentálních faktorů v tom nejhorším načasování. Kombinace dlouhotrvajícího sucha

a vydatných dešťů ve dnech, které požárům předcházely, jim poskytla dostatek paliva, zatímco mohutné víchřice, někdy až o síle hurikánu, je pak spolehlivě rozdmýchaly v zuřivé hořící peklo. Tyto víchřice, známé jako víchry Santa Ana, jsou

Podle odborníků byla brutalita losangeleských požárů z počátku letošního roku a rozsah celé tragédie, kterou způsobily, násobně umocněna klimatickými změnami i tamějším územním plánováním a stavebními metodami.

silné nárazové větry vanoucí z vnitrozemí k moři. Tentokrát dosahovaly rychlosti až 129 kilometrů v hodině – nic lepšího se pro akceleraci ohnivého inferna stát nemohlo. A jako by to nestačilo, nemohly kvůli nim vzlétnout ani hasicí helikoptéry a letadla, které by jinak na hořící oblasti shazovaly velké množství vody a pomáhaly je tak redukovat anebo alespoň držet pod větší kontrolou. „V takovém případě se jen vlastně na zemi snažíme uhasit některá místa, abychom zabránili největším ztrátám,“ říká Ellie Graedenová, ředitelka společnosti Red-Zone Analytics, která se zabývá vývojem produktů na modelaci a předpovídání požárů pro pojišťovací sektor.

Podle některých analytických modelů vzrostlo v Kalifornii v důsledku klimatických změn způsobených člověkem riziko extrémně rychle se šířících požárů v posledních letech o desítech 25 %.

Můžeme si za to sami

Odborníci i veřejnost nyní, po pár týdnech po tragédii, začínají přijímat skutečnost, že v pozadí všeho dění stojí člověk, jako tomu je u většiny požárů – a to v podobě klimatických změn, které způsobuje. Klimatické změny totiž nejenže zvyšují riziko požárů, ale také je činí mnohem výbušnějšími. V realitě to vypadá tak, že i relativně malé a pokojné plameny najednou vzplanou s takovou intenzitou a v takovém rozsahu, že není možné je kontrolovat.

Vědec Matt Jones, který se na norwichské univerzitě věnuje zemským systémům a zkoumá dopady klimatických změn na výskyt a povahu požárů, poukazuje na to, že v letech 2022 a 2023 dopadlo na Los Angeles extrémní množství srážek – 133 centimetrů, téměř historický rekord. „Díky tomu se vegetace v oblasti nebyvale rozbuřila a pak o rok později, v roce 2024, se počasí změnilo. Ve srovnání se dvěma přechozími roky bylo extrémní sucha a výsledkem toho bylo obrovské množství uschlé vegetace v celé jižní Kalifornii,“ vysvětluje. „To dostalo celou oblast do velice výbušné situace.“

Efekt Santa Ana

K tomu se navíc velmi významně přidal efekt víchřice Santa Ana. Víchry Santa Ana mají různá jména podle toho, kde na světě se vyskytují. V alpských regionech Německa, Rakouska a Švýcarska se jim říká Föhn or Föhnwind a lidé jim tu kromě povětrnostní nepřízně přisuzují celou řadu nepříjemností, kterými se projevují na lidském zdraví – migrény, deprese, nespavost, zmatenost a větší riziko dopravních nehod. Jeden zá-

znam ve vědecké publikaci z roku 1911 popisuje dramatický dopad Föhnwindu v rakouském Innsbrucku: „Tyto víchry často dují s obrovskou silou, a pokud nemáte okna opravdu pevně zavřená, je všechno v domě umžku pokryto silnou vrstvou prachu.“

Vlivem klimatických změn se výrazně oteplují i některé oblasti, kde se vykytují víchry Santa Ana a to v případě propuknuvších požárů situaci dramaticky zhoršuje. Současná pozorování navíc ukazují, že víchry tohoto typu se na planetě vyskytují čím dál častěji – a to opět vlivem klimatických změn.

Požáry vytváří své vlastní počasí

Není potřeba zdůrazňovat, že rychle se šířící ohně jsou obzvláště nebezpečné. Nejde jen o škody, které páchají na lidských životech a majetku, ale také o to, jak velkou oblast mohou během krátké doby zasáhnout.

Ovšem i když nejsou požáry zrovna podporovány víchry Santa Ana, mohou v místě svého vzniku vytvořit jakési vlastní „počasí“. „Vytvoří své vlastní, velmi silné lokální víchry a ty pak ovlivňují rychlost, s jakou se oheň šíří, a také způsobují nečekané změny jeho směru,“ vysvětluje Matt Jones. „Mohou rozpoutat lokální bouře, jejichž blesky pak následně zažehávají další požáry v okolí.“

Nynější situace je v mnohém nová, chybí zkušenosti, které by pomohly hledat účinná řešení. Desítky let používané ochranné metody selhávají. Dnes už nepomáhá pravidelné stříhání keřů a stromů, aby v případě požáru neposkytovaly nadměrné palivo pro zničitelné plameny. Díky novým větrům jsou požáry schopny přeskóčit velkou vzdálenost z jednoho místa na druhé a tak se nekontrolovatelně šířit. Stále častěji pokládánou otázkou je, zda má smysl stále ještě žít na místech, která počasí změnilo tak, že přestala být bezpečná. V Los Angeles neúnavně zkoumají, jak město ochránit. Letošní požáry ale ukázaly, že klimatická změna má před námi čím dál větší náskok.

„Rychlé přechody z neobvykle vlhkých do neobvykle suchých podmínek – s tím se nyní setkáváme všude ve světě a v tom je jádro současného problému,“ připomíná Matt Jones příčinu toho, proč jsou dnešní požáry, ať v Los Angeles, anebo kdekoli jinde na světě, tak nepředvídatelné a zničitelné.

„Vybudovali jsme svou civilizaci v určitém klimatu a to nyní spalováním fosilních paliv měníme,“ říká Margaret Klein Salamonová, klimatická aktivistka a ředitelka Climate Emergency Fund. „V Los Angeles jsme viděli, jak bude vypadat budoucnost, pokud něco drasticky nezměníme. Problém klimatických změn nezmizí prostě tím, že se z nejhůře zasažených míst odstěhujeme,“ dodává. ●

ECHO

KRNAP loni vykoupil přes 11 hektarů pozemků

Správa Krkonošského národního parku společně s Ministerstvem životního prostředí udělala v roce 2024 další významný krok k ochraně jedinečné přírody Krkonoš. Díky prostředkům z Národního programu Životní prostředí bylo vykoupeno více než 11 hektarů pozemků na území národního parku a jeho ochranného pásma. Celková investice dosáhla 3 035 340 korun. Vykoupené pozemky o celkové rozloze 114 002 m² jsou nyní ve vlastnictví státu s právem hospodaření Správou KRNAP. Tento krok umožní lepší péči o přírodní bohatství Krkonoš včetně ochrany vzácných biotopů a zajištění trvalé udržitelnosti ekosystémů.

Jablonec získal 27 milionů korun na modernizaci osvětlení

Bezmála 27 milionů korun získal Jablonec nad Nisou z Národního plánu obnovy na modernizaci veřejného osvětlení. V rámci několika projektů postupně v ulicích vymění téměř 3 000 svítidel za úsporné LED. Spotřeba energie na osvětlení by se tím měla snížit na čtvrtinu. V letošním roce počítá radnice s výměnou zhruba 960 svítidel v oblasti Šumavy a Rýnovic, práce by měly začít v březnu. Výměna přijde zhruba na 9,5 milionu korun, z toho 88 % pokryje dotace. Instalovat se bude celkem 947 nových ledkových svítidel. Jedná se již o čtvrtou etapu výměny osvětlení.

Ochránci přírody zmapují vodní toky

To, v jakém stavu jsou naše řeky a potoky, zjišťuje tým odborníků z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Získané údaje o výpustích, příčných překážkách, nevhodném opevnění či zatrubnění koryt i o jiných problémech se ukládají do databáze. Ta bude podkladem pro plánování vhodné péče o naše vodní toky i jejich blízké okolí. Mapování se může zúčastnit každý, kdo si stáhne aplikaci HydroMAP. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR ji spustila při příležitosti Světového dne mokřadů. Mapování je součástí projektu Pasportizace vodních toků, který je unikátním svým širokým záběrem. Do mapování vodních toků se může zapojit každý, kdo má chuť přispět. Na procházce stačí pomocí aplikace HydroMAP zaznamenat jeden ze sedmi problémů a odeslat jej do databáze.

Byli jsme

FOR PASIV 2025

Veletrh představil novinky a technologie hned několika odvětví od renomovaných tuzemských i zahraničních firem a zaměřil se na pomoc s úsporami energií, úpravami bydlení či stavbou nízkoe energetických budov. Přinesl také komplexní informace a možnost bezplatného poradenství s odborníky z mnoha odvětví. Státní fond životního prostředí ČR mezi vystavovateli nechyběl a opravdu nás velmi potěšilo, kolik z návštěvníků si našlo k našim odborníkům cestu. Zájem byl opravdu obrovský. Hodně lidí také dorazilo na naše přednášky v rámci veletrhu.

Pozvánky

KONFERENCE

Zelená infrastruktura

13. března 2025 / Česká zemědělská univerzita v Praze

Srdečně vás zveme na 11. ročník konference K vybraným otázkám praktické ochrany přírody, kterou pořádá AOPK ČR společně s Českou zemědělskou univerzitou, Fakultou životního prostředí. Tématem konference bude Zelená infrastruktura.

SEMINÁŘ

Pro moderní Česko

11. března 2025 – diskuse a seminář v Pelhřimově

20. března 2025 – konference v Českých Budějovicích

10. dubna 2025 – konference ve Dvoře Králové

15. května 2025 – seminář pro širokou veřejnost v Třeboni

Série seminářů, konferencí a talkshow věnovaných zelené modernizaci Česka, inovacím v oblasti obnovitelných zdrojů, energetické soběstačnosti a udržitelnosti pro města, obce i firmy pokračuje i v roce 2025. Chcete vědět více o rozvoji moderní energetiky a podpoře obnovitelných zdrojů, renovací budov, komunitní energetiky, agrovoltaiky a dalších řešení? Zúčastněte se některé z akcí konaných pod hlavičkou Pro moderní Česko.

VELETRH

Stavební veletrh Brno

26.–29. března 2025 / Výstaviště Brno

Stavební veletrh Brno prezentuje průřez odvětvím stavebnictví. Pokrývá realizace staveb, stavební řemesla a technologie, stavební materiály a výrobky, stavební konstrukce a technické zařízení budov. Veletrh umožňuje získání potřebných informací, přehled o novinkách nebo nalezení realizátorů a dodavatelů staveb. Plánujete vylepšit svůj domov? Na veletrhu bude stánek Státního fondu životního prostředí ČR. U něj se můžete odborníků zeptat na cokoli, co se týká podpory úsporných renovací u rodinných a bytových domů z programu Nová zelená úsporám.

SLEDUJTE SOCIÁLNÍ SÍTĚ

STÁTNÍHO FONDU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR
A UŽ VÁM **NIC NEUNIKNE!**

X – výzvy, novinky, upoutávky na akce a zprávy z oboru
LinkedIn – statistiky, krajská pracoviště, aktuální nabídky pracovních a služebních míst, zprávy a novinky
youtube.com – podrobné videonávody, spoty k zajímavým tématům, záznamy webinářů a další...
Instagram – akce, aktuality a úspěšné projekty

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Životní prostředí

Spolufinancováno
Evropskou unií

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 18 | číslo 3 | březen 2025 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfpz.cz | **objednávky:** www.sfpz.cz, www.opzp.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** Shutterstock/Pyty | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje.

Prosíme o správné vytrídění recyklovatelného obalu i časopisu.